

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო

საქმე „სელმუნი საფრანგეთის წინააღმდეგ“
(*Selmouni v. France*)

(განაცხადი № 25803/94)

ბანაჩენი

სტრასბურგი

1999 წლის 28 ივლისი

საქმეზე „სელმუნი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (*Selmouni v. France*)

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო შეიკრიბა დიდი პალატის სახით, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის (შემდგომში „კონვენცია“), რომელშიც ცვლილებები იქნა შეტანილი №11 ოქმით¹, 27-ე მუხლისა და სასამართლოს რეგლამენტის² შესაბამისი დებულებების თანახმად. დიდი პალატა შემდეგი მოსამართლეებისგან შედგებოდა:

ბ-ნი ლ. ვილდჰაბერი, პრეზიდენტი,
ბ-ნი ლ. ფერარი ბრაგო,
ბ-ნი გ. ბონელი,
ბ-ნი ლ. კაფლისჩი,
ბ-ნი პ. კურისი,
ბ-ნი ჟ.-პ. კოსტა,
ბ-ნი ვ. ფურმანი,
ბ-ნი კ. იუნგვიერტი,
ბ-ნი მ. ფიშბახი,
ბ-ნი ბ. ზუპანჩიჩი,
ქ-ნი ნ. ვეჯიკი,
ბ-ნი ჯ. ჰედიგენი,
ქ-ნი ვ. ტომასენი,
ქ-ნი მ. ცაცა-ნიკოლოვსკა,
ბ-ნი ტ. პანტირუ,
ბ-ნი რ. მარუსტე,
ბ-ნი კ. ტრაჯა,

აგრეთვე, რეგისტრატორის მოადგილე – ქ-ნი მ. დე ბოერ-ბუკიკიო.

იმსჯელა რა განმარტოებით 1999 წლის 18 მარტს, 24 ივნისსა და 7 ივლისს,

1999 წლის 7 ივლისს სასამართლომ გამოიტანა შემდეგი განაჩენი:

პროცედურა

1. საქმე სასამართლოს წარუდგინეს ადამიანის უფლებათა ევროპულმა კომისიამ (შემდგომში „კომისია“), როგორც ეს დადგენილია კონვენციის ადრე მოქმედი მე-19 მუხლით², და ნიდერლანდების მთავრობამ, შესაბამისად, 1998 წლის 16 მარტსა და 1998 წლის 14 აპრილს, იმ სამთვიანი ვადის ფარგლებში, რომელიც დადგენილია კონვენციის

რეგისტრატურის შენიშვნა

¹⁻² მე-11 ოქმი და სასამართლოს რეგლამენტი ძალაში შევიდა 1998 წლის 1 ნოემბერს.

² მე-11 ოქმის ძალაში შესვლის შემდეგ, დაემატა რა მე-19 მუხლი, სასამართლო ფუნქციონირებს მუდმივ საფუძველზე.

ადრე მოქმედი 32-ე მუხლის 1-ლი პუნქტითა და 47-ე მუხლით. საქმეს საფუძვლად უდევს ნიდერლანდებისა და მაროკოს მოქალაქის – ბ-ნი აჰმედ სელმუნის – მიერ 1992 წლის 28 დეკემბერს კომისიაში საფრანგეთის რესპუბლიკის წინააღმდეგ კონვენციის ადრე მოქმედი 25-ე მუხლის შესაბამისად შეტანილი განაცხადი (25803/94).

კომისიის თხოვნა მიუთითებდა ადრე მოქმედ 44-ე და 48-ე მუხლებსა და დეკლარაციაზე, რომლითაც საფრანგეთმა ცნო სასამართლოს სავალდებულო იურისდიქცია (ადრე მოქმედი მუხლი 46); ნიდერლანდების მთავრობის განაცხადი მიუთითებდა ადრე მოქმედ 48-ე მუხლზე. თხოვნისა და განაცხადის მიზანი იყო გადაწყვეტილების მოპოვება იმასთან დაკავშირებით, წარმოადგენდა თუ არა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები მოპასუხე სახელმწიფოს მიერ კონვენციის მე-3 მუხლითა და მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტით გათვალისწინებული ვალდებულებების დარღვევას.

2. სასამართლოს ადრე მოქმედი რეგლამენტი A³ 33-ე მუხლის მე-3 (დ) პუნქტის შესაბამისად დასმული კითხვის პასუხად ბ-ნმა სელმუნიმ განაცხადა, რომ სურდა საქმის მოსმენაში მონაწილეობის მიღება, და დაასახელა ადვოკატი, რომელიც დაიცავდა მის ინტერესებს (რეგლამენტის ადრე მოქმედი მუხლი 30).

3. როგორც პრეზიდენტი პალატისა, რომელიც შედგა (კონვენციის ადრე მოქმედი 43-ე მუხლი და რეგლამენტის ადრე მოქმედი 21-ე მუხლი), რათა მოეგვარებინა, კერძოდ, პროცედურული საკითხები, რომლებიც შესაძლოა წამოჭრილიყო №11 ოქმის ძალაში შესვლამდე, ბ-ნი რ. ბერნჰარდტი, იმ დროისათვის სასამართლოს პრეზიდენტი, რეგისტრატორის მეშვეობით მოეთათბირა მთავრობათა წარმომადგენლებს, განმცხადებლის ადვოკატსა და კომისიის დელეგატებს წერილობითი პროცედურის ორგანიზების შესახებ. მიღებული ბრძანების შესაბამისად, რეგისტრატორმა განმცხადებლის მიმოხილვა მიიღო 1998 წლის 27 ნოემბერს, ხოლო საფრანგეთის მთავრობის (შემდგომში „მთავრობა“) და ნიდერლანდების მთავრობის მიმოხილვები – 1998 წლის 7 დეკემბერს.

4. 1998 წლის 1 ნოემბერს №11 ოქმის ძალაში შესვლის შემდეგ, ოქმის მე-5 მუხლის მე-5 პუნქტის შესაბამისად, საქმე გადაეცა სასამართლოს დიდ პალატას, რომელშიც *ex officio* წევრების სახით შევიდნენ ბ-ნი ე.პ. კოსტა, საფრანგეთის მხრიდან არჩეული მოსამართლე (კონვენციის 27-ე მუხლის მე-2 პუნქტი და სასამართლოს რეგლამენტის 24-ე მუხლის მე-4 პუნქტი), ბ-ნი ლ. ვილდჰაბერი – სასამართლოს პრეზიდენტი, ქ-ნი ე. პალმი – სასამართლოს ვიცე-პრეზიდენტი და ბ-ნი მ. ფიშბახი – სექციის ვიცე-პრეზიდენტი (კონვენციის 27-ე მუხლის მე-3 პუნქტი და სასამართლოს რეგლამენტის 24-ე მუხლის მე-3 და მე-5 (ა) პუნქტები). დიდი პალატის სხვა წევრები იყვნენ: ბ-ნი ფერარი ბრაუო, ბ-ნი ლ. კაფლისჩი, ბ-ნი პ. კურისი, ბ-ნი ვ. ფურმანი, ბ-ნი კ. იუნგვიერტი, ბ-ნი ბ. ზუპანჩიჩი, ქ-ნი ნ. ვეჯიკი, ბ-ნი ჯ. ჰელიგენი, ქ-ნი ვ. ტომასენი, ქ-ნი მ. ცაცა-ნიკოლოვსკა, ბ-ნი ტ. პანტირუ, ბ-ნი ე. ლევიტსი და ბ-ნი კ. ტრაჯა (რეგლამენტის 24-ე მუხლის მე-3 პუნქტი და მე-100 მუხლის მე-4 პუნქტი). შემდგომში შემცვლელმა მოსამართლეებმა – ბ-ნმა გ. ბონელომ და ბ-ნმა რ. მარუსტემ – შეცვალეს ქ-ნი პალმი და ბ-ნი ლევიტსი,

³ რეგისტრატურის შენიშვნა. სასამართლოს რეგლამენტი A ეხებოდა ყველა იმ საქმეს, რომელიც შეტანილი იყო სასამართლოში მე-9 ოქმის ძალაში შესვლამდე (1994 წლის 1 ოქტომბერი) და აქედან მოყოლებული 1998 წლის 31 ოქტომბრამდე – მხოლოდ იმ საქმეებს, რომლებიც შეტანილი იყო იმ სახელმწიფოების წინააღმდეგ, რომლებსთვისაც ოქმი არ იყო სავალდებულო.

რომლებსაც არ შეეძლოთ მონაწილეობის მიღება საქმის შემდგომ განხილვაში (რეგლამენტის 24-ე მუხლის მე-5 (ბ) პუნქტი).

5. სასამართლოს მოწვევის საფუძველზე (რეგლამენტის 99-ე მუხლი) კომისიამ ერთ წევრს – ბ-ნ დ. სვაბის – გადასცა დიდი პალატის წინაშე სამართალწარმოებაში მონაწილეობის უფლებამოსილება.

6. პრეზიდენტის გადაწყვეტილების შესაბამისად, მოსმენა ჩატარდა ადამიანის უფლებათა შენობაში, სტრასბურგში, 1999 წლის 18 მარტს.

სასამართლოს წინაშე გამოცხადდნენ:

მთავრობის სახელით:

ბ-ნი ე.-ფ. დობელი, სამართლებრივ საქმეთა დეპარტამენტის უფროსის მოადგილე, საგარეო საქმეთა სამინისტრო - წარმომადგენელი,

ქ-ნი მ. დუბროკარი, ადამიანის უფლებათა დირექტორის თანაშემწე, სამართლებრივ საქმეთა დეპარტამენტი, საგარეო საქმეთა სამინისტრო,

ქ-ნი ფ. დუბლე, შედარებითი და საერთაშორისო სამართლის სამსახურის უფროსი, სამოქალაქო თავისუფლებათა და სამართლებრივ საქმეთა დეპარტამენტი, შინაგან საქმეთა სამინისტრო,

ბ-ნი ე.-კ. მულე, სისხლის სამართლის საქმეთა და შეწყალების საკითხთა დეპარტამენტი, იუსტიციის სამინისტრო,

მრჩეველები;

განმცხადებლის სახელით:

ქ-ნი მ.-ა. კანუ-ბერნარი, პარიზის ადვოკატურიდან - ადვოკატი;

კომისიის სახელით:

ბ-ნი დ. სვაბი - დელეგატი.

სასამართლომ მოისმინა ბ-ნ სვაბის, ქ-ნ კანუ-ბერნარისა და ბ-ნ დობელის მიმართვები.

შაქტები

7. ბ-ნი სელმუნი არის ნიდერლანდებისა და მაროკოს მოქალაქე. იგი დაბადებულია 1942 წელს. ამჟამად იმყოფება მონმედის ციხეში (საფრანგეთი).

ა. საჩივრის წარმოშობა და შეტანა

8. 1991 წლის 20 ნოემბერს პოლიციამ დააკავა გერევი ტარეკი, დომინიკ კელეჯიანი და ბ-ნი კელეჯიანის მეგობარი გოგონა ნარკოტიკებით ვაჭრობასთან დაკავშირებული გამოძიების თაობაზე ბ-ნი დე ლაროსიეს, ბობინის *tribunal de grande instance*-ს

გამომძიებელი მოსამართლის, მითითების საფუძველზე. დომინიკ კელეჯიანმა ნებაყოფლობით განუცხადა პოლიციას, რომ მან ჰეროინი იყიდა ამსტერდამში ვინმე „გაბისაგან“, რომელიც ამავე დროს მას წამლის დამალვაში დაეხმარა, რათა შემდგომში საფრანგეთში შემოეტანა რამდენიმე ჯერზე. მანვე პოლიციას მისცა ტელეფონის ნომერი ამსტერდამში, რითაც ხელი შეუწყო განმცხადებლის დადგენას.

9. 1991 წლის 25 ნოემბერს ბ-ნი სელმუნი დაკავებული იქნა პარიზში სასტუმროში. მას შემდეგ, რაც ამოიციხეს დომინიკ კელეჯიანმა და მისმა მეგობარმა გოგონამ, ბ-ნმა სელმუნმა განმარტა, რომ საქმიანი ურთიერთობები აკავშირებდა დომინიკ კელეჯიანთან ტანსაცმლით ვაჭრობის სფეროში და უარყო ყოველგვარი მონაწილეობა ნარკოტიკებით ვაჭრობაში.

10. ბ-ნი სელმუნი პოლიციაში იქნა დაპატიმრებული 1991 წლის 25 ნოემბრის საღამოს ცხრის ნახევრიდან 1991 წლის 28 ნოემბრის საღამოს 7 საათამდე. იგი დაკითხული იქნა ბობინის სან-სენ-დენის სისხლის სამართლის საგამომძიებო დეპარტამენტის (SDPJ93) პოლიციის ოფიცრების მიერ.

11. ბ-ნი სელმუნი პირველად დაკითხული იქნა 1991 წლის 26 ნოემბერს დილის 12.40 საათიდან 1.30 საათამდე პოლიციის ოფიცრების მიერ, რომელთა წინააღმდეგ მან შემდგომში შეიტანა საჩივარი. დაკითხვისა და სასამართლოს საკნებში დაბრუნების შემდეგ მას ჰქონდა ძლიერი შეტევა. ციხის მოხელემ იგი წაიყვანა სასწრაფო დახმარების განყოფილებაში ჟან ვერდიეს საავადმყოფოში, ბონდიში, დილის 3 საათსა და 15 წუთზე. ქვემოთ მოცემულია სასწრაფო დახმარების განყოფილების სამედიცინო დასკვნები:

„გამოკვლევის თარიღი: 1991 წლის 26 ნოემბერი, დილის 3 საათი და 15 წუთი. შეინიშნება დაზიანება ძალადობის შედეგად. გამოკვლევისას ნაპოვნია რამდენიმე ზედაპირული სილურჯე და დაზიანება ორივე ხელზე, სილურჯე სახის მარცხენა მხარეზე, სილურჯე მარცხენა ჰიპოქონდრიაზე. კეფაზე აქვს სილურჯის ნიშნები. გულმკერდის არეში ტკივილი ძლიერდება ღრმა სუნთქვისას. ნევროლოგიური გამოკვლევა არ ადასტურებს რაიმე ანომალიას.“

12. 1991 წლის 26 ნოემბერს გამომძიებელმა მოსამართლემ გააგრძელა პოლიციაში პატიმრობის ვადა ორმოცდარვა საათით. ბ-ნი სელმუნი რამდენჯერმე იქნა დაკითხული: საღამოს 4.40-დან 5.10 საათამდე, 7 საათზე, 8-დან 8.15 საათამდე და 10.25-დან 11.30 საათამდე. იმავე დღეს ბ-ნი სელმუნი გასინჯა ექიმმა აუსტინმა, რომელმაც შემდეგი დასკვნა გამოიტანა:

„სილურჯე მარცხენა ქუთუთოზე, ხერხემლის ქვემოთ. სკალპი დაზიანებული აქვს.“

13. 1991 წლის 27 ნოემბერს ბ-ნი სელმუნი დაკითხული იქნა დილის 11 საათსა და 40 წუთზე. მისი ხელახალი გამოკვლევისას ექიმმა აუსტინმა შემდეგი შენიშვნები გააკეთა:

„სერიოზული სილურჯე მარცხენა ქუთუთოზე, მარცხენა ხელზე, ხერხემლის ქვემოთ. სილურჯე სკალპზე. გუშინდელი დღის მერე არაფერი უჭამია... გამოთქვა საჩივრები.“

14. 1991 წლის 28 ნოემბერს დილის 9.30-დან 10.45 საათამდე დაკითხვის შემდეგ ბ-ნი სელმუნი კვლავ გასინჯა ექიმმა აუსტინმა, რომელმაც სამედიცინო ცნობაში აღნიშნა:

„სილურჯე მარცხენა ქუთუთოზე, მარცხენა ხელზე, ხერხემლის ქვემოთ. სილურჯე სკალპზე. მკურნალობას არ გადის.“

15. 1991 წლის 29 ნოემბერს დილის 11 საათსა და 30 წუთზე განმცხადებელი გამოკვლეული იქნა ექიმ ედერის, ზოგადი პრაქტიკოსის, მიერ. ბ-ნი სელმუნის თხოვნის საფუძველზე მან გასცა ცნობა, რომლის თანახმადაც ბ-ნი სელმუნი პრეტენზიას გამოთქვამდა ფიზიკურ ძალადობასთან დაკავშირებით. ცნობაში მითითებული იყო:

„თავის ტივილი, სილურჯე ორივე თვალთან, ორივე ხელზე, ხერხემალზე, გულმკერდის არეში, ორივე ბარძაყსა და მარცხენა მუხლზე. ყველა ეს არე მტკივნეულია.“

16. იმავე დღეს განმცხადებელი წარდგენილი იქნა გამომძიებელი მოსამართლის წინაშე, რომელმაც ბრალი დასდო სამართალდარღვევებში საშიში ნარკოტიკული ნივთიერებების შესახებ კანონმდებლობის წინააღმდეგ და აიყვანა პატიმრობაში. გამომძიებელი მოსამართლის წინაშე ბ-ნი სელმუნის პირველი წარდგენისას მოსამართლემ თავისი ინიციატივით დანიშნა ექიმი გარნიე, პარიზის სამართლოს სააპელაციო კოლეგიის სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტი, რათა გაესინჯა ბ-ნი სელმუნი, „რომელიც ჩიოდა პოლიციაში პატიმრობისას ცუდად მოპყრობის შესახებ“ და კიდევ ერთი პირი – ბ-ნი აბდელმაჯიდ მაღი, რომელიც დაკავებული იქნა 1991 წლის 26 ნოემბერს და იმავე სამართალდარღვევებში ედებოდა ბრალი.

17. 1991 წლის 2 დეკემბერს განმცხადებელი ფლერი-მეროგის ციხის სამედიცინო დეპარტამენტის ექიმმა ნიკომ გასინჯა. ბ-ნი სელმუნის თხოვნის საფუძველზე გაცემულ სამედიცინო ცნობაში ექიმმა აღნიშნა:

„... სილურჯე მთელ სხეულსა და ბარძაყებზე, აგრეთვე სერიოზული სილურჯე თვალების არეში. წარმოადგენს კონიუნქტივის სილურჯეს. როგორც ამბობს, მარცხენა თვალში მხედველობა დაზიანებული აქვს.“

18. 1991 წლის 7 დეკემბერს ექიმმა გარნიემ, გამომძიებელი მოსამართლის მიერ დანიშნულმა ექსპერტმა, განცხადებელი ციხეში გასინჯა. ბ-ნმა სელმუნიმ განუცხადა ექიმს:

„1991 წლის 25 ნოემბერს, დაახლოებით დილის 9 საათზე, გამაჩერეს ქუჩაში. მაშინ არანაირი პრობლემა არ წარმოქმნიდა. წამიყვანეს სასტუმროში, სადაც ვცხოვრობდი. ექვსიდან ერთ-ერთმა გადაცმულმა პოლიციელმა დამარტყა მარცხენა საფეთქლის არეში. შემდეგ წამიყვანეს ბობინის პოლიციის განყოფილებაში. დაახლოებით დილის 10 საათზე ამიყვანეს მეორე სართულზე, სადაც დაახლოებით რვა ადამიანი და მიწვეულნი ვყავით. მე მუხლებზე დავეცი. პოლიციის ერთმა მოხელემ თმაში მტაცა ხელი. მეორე პოლიციელი განუწყვეტლივ მირტყამდა თავში რაღაც საგანს, რომელიც ბეისბოლის ხელჯოხს ჰგავდა, კიდევ ერთი ზურგის არეში მცემდა. დაკითხვა დაახლოებით ერთი საათის განმავლობაში გრძელდებოდა. დამით მოვითხოვე ექსპერტიზა. წამიყვანეს საავადმყოფოში, სადაც რენტგენზე გამიშუქეს თავისა და გულმკერდის არე. შემდგომი დაკითხვისას, მომდევნო დღის საღამოს, დაახლოებით 9 საათზე, კვლავ მცემეს, რაც დილის 2 საათამდე გრძელდებოდა. როდესაც ჩამომიყვანეს ფლერიში, გავიარე სამედიცინო ექსპერტიზა.“

19. ექიმი თავის დასკვნაში აღნიშნავს:

- „ქვეორბიტული ჰემატომა, რომელიც ვრცელდება 2 სმ-ის სიღრმეზე მარცხენა ქუთუთოს ქვემოთ, მოწითალო ფერის, თითქმის მთლიანად მორჩენილია,
- დაახლოებით 1 სმ-ის სიგრძის ჭრილობა, რომელიც გრძელდება მარცხენა წარბის გასწვრივ,
- ერთი ქვეორბიტული ჰემატომა მარჯვენა მხარეზე, თითქმის მთლიანად მორჩენილია,
- მრავალრიცხოვანი (მათ შორის ექვსი მძიმე) დაჟეჟილობა, რომელთაგან ზოგიერთი მარცხენა ხელზე თითქმის მთლიანად მორჩენილია,
- ორი 5 სმ-იანი დაჟეჟილობა – შესაძლოა ჭრილობა – მარჯვენა ხელზე,
- 0,5 სმ-ის დაზიანება მარჯვენა ხელის უკანა მხარეს,
- ჰემატომა გულმკერდის არეში, მარჯვენა მხართან ახლოს,
- ერთი ჰემატომა მარჯვენა მხარეს,
- მძიმე ჰემატომა (10-5 სმ) გულმკერდის მარცხენა მხარეს,
- სამი ჰემატომა მარცხენა მხარეს,
- მძიმე ჰემატომა (5-3 სმ) გულმკერდის წინა მხარეს, მოწითალო ფერის, ეპიგასტრიულ არეში,
- ჰემატომა მარჯვენა წინაჰეპატიტურ არეში,
- ჰემატომა გულმკერდის არეში მარცხენა მხარეს, მკერდიდან 5 სმ-ით ქვემოთ,
- 5-3 სმ-ის ჰემატომა იდლის მარცხენა მხარეს,
- ჰემატომა მარჯვენა კუნთის არეში,
- მარჯვენა ღუნდულის ჰემატომა,
- მარცხენა ღუნდულის 10-5 სმ-ის სიგრძის ჰემატომა,
- 5-1 სმ-ის გასწვრივი ჰემატომა მარცხენა ბარძაყის წინა მხარეს,
- კანის დაზიანება, უთანაბრდება ჭრილობას, რომელიც მორჩენის სტადიაშია, მარჯვენა კოჭის წინა მხარეს,
- შეშუპება მარჯვენა ტერფის უკანა მხარეს და კანის დაზიანება ტერფის უკანა მხარეს
- ხუთი ზედაპირული ჭრილობა, რომლებიც მორჩენის სტადიაშია, მარჯვენა ფეხის ქვედა წინა მხარეს,

– მარცხენა ხელის პირველ ორ მეტაკაპრალზე უკანა მხარეს დაღურჯებული შეშუპება და კანის დაზიანება.

პაციანტი აცხადებს, რომ ფლერიში ჩამოსვლის შემდეგ მას მკურნალობდნენ კანის მალამოებით და აძლევდნენ ტკივილგამაყუჩებლებს.

არ შეინიშნება რაიმე დაზიანება სკალპისა და მარცხენა თვალის კაკალთან...“

20. დასკვნის თანახმად:

„დასკვნა

ბ-ნი სელმუნი აცხადებს, რომ პოლიციაში პატიმრობისას მას ცუდად ექცეოდნენ.

მას აქვს სხეულის ტრავმული დაზიანებები, რომლებიც მიღებულია იმ დროს, როდესაც პატიმრობაში იმყოფებოდა.

ეს დაზიანებები ექვემდებარება მკურნალობას.“

21. აღნიშნული დასკვნა თან ერთვის საგამოძიებო საქმეს, რომელიც გაიხსნა განმცხადებელთან მიმართებაში. 1991 წლის 11 დეკემბერს გამომძიებელმა მოსამართლემ საქმე პროკურატურას გაუგზავნა.

22. 1992 წლის 8 სექტემბრის ბრძანებით გამომძიებელმა მოსამართლემ განმცხადებელი გადასცა სისხლის სამართლის სასამართლოს და მოითხოვა მისი წინასწარ პატიმრობაში აყვანა.

23. 1992 წლის თებერვალში ბობინის *tribunal de grande instance*-ს პროკურატურამ ეროვნული პოლიციის ინსპექციას მისცა პოლიციის შესაბამისი მოხელეების დაკითხვის მითითება.

24. 1992 წლის 1 დეკემბერს ფლერი-მეროვის ციხეში ეროვნული პოლიციის ინსპექციის მოხელის მიერ განმცხადებლის დაკითხვის დროს ამ უკანასკნელმა დაადასტურა თავისი აღრინდელი განცხადებები:

„1991 წლის 25 ნოემბრის საღამოს, დაახლოებით 8 საათსა და 30 წუთზე, ჩემი სასტუმროს, *Terminus Nord*-ის, მახლობლად, *Gare du Nord*-თან ახლოს, პარიზში, დამაპატიმრა ორმა-სამმა გადაცმულმა პოლიციელმა. მათ კედელთან მიმაყენეს და ყელზე იარაღის ლულები მომაბჯინეს.

დაკავების დროს არც წინააღმდეგობა გამოიწვია და არც ბრძოლა დამიწვია.

თქვენ შემახსენებთ, რომ 1992 წლის 27 ნოემბერს მე ვადიარე დაკავებიდან გაქცევის მცდელობა. მე ვაპროტესტებ ამას. პირველ რიგში, ვამტკიცებ, რომ ასეთი განცხადება არ გამოიკეთებია პოლიციის ოფიცრისათვის, რომელმაც დამკითხა, გარდა ამისა, დაკითხვის ოქმის ჩანაწერს წაუკითხავად მოვაწერე ხელი. პოლიციაში პატიმრობიდან გათავისუფლებისას პოლიციელმა მითხრა, რომ მან მაიძულა, ხელი მომეწერა იმაზე, თითქოს წინააღმდეგობა გაუწიე დაკავების დროს.

დაკავების დროს მარტო ვიყავი. მაშინვე წამიყვანეს სასტუმროს ოთახში, რომელიც ჩემი თანდასწრებით გაჩხრიკეს. ორი პოლიციელი უკვე იქ დაგვხვდა.

სანამ ისინი ჩხრეკდნენ ჩემს ოთახს, ყველაზე ახალგაზრდა პოლიციელმა მარცხენა საფეხქვეშა დაშარტა. როდესაც მათ დაამთავრეს ჩხრეკა, წამიყვანეს ნარკოტიკებთან ბრძოლის განყოფილებაში, ბობინიში, და ამიყვანეს მეორე თუ მესამე სართულზე.

მას შემდეგ, რაც მთლიანად გამჩხრიკეს და ყველაფერი, რაც გამაჩნდა, ჩამომართვეს, ხუთმა პოლიციელმა დაიწყო ჩემი დაკითხვა.

ერთმა მათგანმა, რომელიც ჯგუფის ხელმძღვანელი ჩანდა, მაიძულა მუხლებზე დადგომა და დამიწყო თმებით თრევა, ხოლო მეორემ ნეკნებში დამარტყა ჯოხი, რომელიც ბეისბოლის ხელჯოხს ჰგავდა.

შემდეგ თავში მირტყამდა ამ ჯოხს.

სხვა სამი პოლიციელიც აქტიურად მცემდა. ზოგიერთი მათგანი ფეხებზე შემდგა და მაწვებოდა.

როგორც მახსოვს, ბობინის პოლიციის განყოფილებაში დავბრუნდი დაახლოებით საღამოს 10 საათზე. მოპყრობა, რომელიც ზემოთ აღვწერე, დაახლოებით დილის 1 საათამდე გრძელდებოდა.

პირველი დაკითხვის შემდეგ გადამცეს ფორმიან პოლიციელებს შენობის პირველ სართულზე, სადაც ვიყავი დაკავებული. რადგან ცემისაგან ნეკნები და თავი მტკიოდა, ამის შესახებ ვაცნობე პოლიციელებს, როლებმაც დამით წამიყვანეს იმ რაიონის საავადმყოფოში, მაგრამ არ ვიცი, რომელში. იქ გავიარე რამდენიმე შემოწმება, მათ შორის, რენტგენზე გაშუქება, ხოლო მოგვიანებით დამაბრუნეს პოლიციის განყოფილებაში, მაგრამ არა იმაში, სადაც პირველად მიმიყვანეს.

ფორმიანი პოლიციელები კარგად მექცეოდნენ.

მომდევნო დღით, სანამ მეორედ დამკითხავდნენ, გამსინჯა ნარკოტიკებთან ბრძოლის განყოფილების ექიმმა, რომელმაც ჩემს სხეულზე პოლიციელთა სისასტიკის ნაკვალები დაინახა.

1992 წლის 26 ნოემბერს კვლავ დამკითხა პოლიციის რამდენიმე ოფიცერი – სამმა თუ ოთხმა – დღის რომელიღაც მონაკვეთში. ვფიქრობ, დაახლოებით დილის 10 საათი იქნებოდა. ამ დროს თმებით მითრეეს და რამდენიმეჯერ ჯოხი დამარტყეს.

იმავე საღამოს, როდესაც მეორე სართულზე რამდენიმე თანამშრომელი იმყოფებოდა, კვლავ დამკითხა ექვსმა პოლიციელმა, რომლებიც განსაკუთრებული სისასტიკით მექცეოდნენ. მათ ხელჯოხებითა და ბეისბოლის ხელჯოხით მცემეს. ყველა მათგანი მონაწილეობდა ჩემზე განხორციელებულ ძალადობაში დილის 1 საათამდე. ვფიქრობ, რომ ცუდად მოპყრობის პროცესი დაიწყო დაახლოებით საღამოს 7 საათზე. დროის ერთ მონაკვეთში მაიძულეს შენობის გრძელ დერეფანში გასვლა, სადაც ერთ-ერთი ოფიცერი, ალბათ, ჯგუფის ხელმძღვანელი, თმაში მწვდა და დერეფანში მათრია. ამ დროს სხეები მეორე მხარეს იდგნენ.

მათ შემიყვანეს ოთახში, რომელშიც ქალი იჯდა, და დამაჩოქეს. შემდეგ თმაში მომიკიდეს ხელი და უთხრეს ქალს: „ნახე, შენ ახლა სიმღერას გაიგონებ.“

იქ დაახლოებით ათი წუთის განმავლობაში ვიყავი. ვერ ავიწეროთ იმ ქალს, მაგრამ მასსოვს, რომ ახალგაზრდა იყო.

შემდეგ გამომიყვანეს უკან კარიდორში, სადაც ერთ-ერთმა პოლიციელმა ამოიღო პენისი, მომიახლოვდა და მითხრა: „აჰა, მოწუწუნე ეს“; ამ მომენტისათვის დაჩოქილი ვიყავი. მან პენისი მომიტანა ბაგეებთან, მე კი წინააღმდეგობას ვუწევდი.

მას შემდეგ, რაც ვიუარე, თავისი კოლეგის რჩევით ამ პოლიციელმა დამაშარდა.

ამის შემდეგ წამიყვანეს სხვა ოთახში და დამემუქრნენ დადაღვით, თუ არ ავლაპარაკდებოდი. მე უარი ვთქვი. მათ აანთეს ორი სარჩილავი ლამპა, რომლებიც შეერთებული იყო გაზის ორ პატარა ბალონთან. მათ დაჯდომა მაიძულებს, ხოლო ლამპები დააწვეკეს ერთი მეტრის მოშორებით ჩემი ტერფებიდან, რომლებზეც ფეხსაცმელი არ მეცვა, ამავედროულად, მცემდნენ. შემდეგ მათ ამოიღეს შპრიცი და მისი გაკეთებით დამემუქრნენ. როდესაც ეს დავინახე, გავიხიე სახელო და ვუთხარი: „მიდით, თუ გაბედავთ“. როგორც ვფიქრობდი, მათ არ შეასრულეს მუქარა.

ჩემმა რეაქციამ პოლიციელთა მხრიდან ძალადობის ახალი ტალღა გამოიწვია და კვლავ არასათანადოდ მომეპყრნენ.

პოლიციელებმა დაახლოებით 15 წუთით თავი დამანებეს, ხოლო ამის შემდეგ ერთ-ერთმა მითხრა: „თქვენ, არაბებს, მოგწონთ, როდესაც გხმარობენ“. ამის შემდეგ გამაკავეს, გამხადეს და ერთ-ერთმა პოლიციელმა ანუხში შემეყო პოლიციელის პატარა შავი ხელჯოხი.

შენიშვნა: როდესაც ბ-ნი ხელმუნი ამ სცენას ყვება, ტირილს იწყებს.

მე ვიცი, რომ რაც ახლა გითხარით, ძალიან მძიმე მოსასმენია, მაგრამ ყველაფერი სიმართლეა. მე სინამდვილეში დავექვემდებარე ამგვარ მოპყრობას.

სექსუალური ძალადობის შემდეგ კვლავ წამიყვანეს საკანში.

მომდევნო დღეს შემამოწმა ექიმმა, რომელმაც შეაფასა ჩემი მდგომარეობა.

მე ვაცნობე ექიმს, რომ პოლიციელებმა ძალადობა განახორციელეს ჩემს მიმართ, ვთხოვე კიდეც, რომ ეთქვა მათთვის, შეეწყვიტათ ამგვარი მოპყრობა.

ძალადობა, რომელიც აღვწერე, გრძელდებოდა 1991 წლის 25-26 და 26-27 ნოემბრის ღამის საათებში.

გამომძიებელი მოსამართლის წინაშე წარდგენამდე დროდადრო მცემდნენ.

როდესაც ხელი მოვაწერე დოკუმენტებს ჩემს ნივთებთან დაკავშირებით, შევნიშნე, რომ აღარ იყო 2,800 გულდენი და ფირმა „დიუპონის“ სანთებელა. ამის შესახებ შევატყობინე პოლიციელს, რომელიც, ალბათ, უფროსი იყო. მან უხეშად მიპასუხა და რეაგირება არ მოუხდენია.

სანთებელას აქვს ინიციალები „AZ.“

მე შემიძლია იმ ექვსი პოლიციელის ამოცნობა, რომლებმაც მცემეს.

ასევე შემიძლია აღვწერო, თუ რა მონაწილობა მიიღო თითოეულმა მათგანმა ჩემს ცემაში.

უფროსი ოფიცერი ოდნავ მელოტია. მეორე დაახლოებით 30-35 წლისაა, ქერა თმები აქვს.

როგორც კი წარმადგინეს გამოძიებელი მოსამართლის წინაშე, ვუთხარი მას ჩემზე განხორციელებული ძალადობის შესახებ. რამდენიმე დღის შემდეგ გავიარე შემოწმება ციხეში. თუმცა იმ დღეს, როდესაც წარვდექი გამოძიებელი მოსამართლის წინაშე, ბობინის სასამართლოში დავინახე ექიმი.

მხოლოდ ერთი თვის განმავლობაში მყავდა ადვოკატი, რომელსაც შევატყობინე, თუ როგორ მეპყრობოდნენ პოლიციაში.

როდესაც ციხეში დაგბრუნდი, სხეულზე მეტყობოდა ფიზიკური ძალადობის ნიშნები. ამჟამად პრობლემები მაქვს მხედველობასთან დაკავშირებით.

მე საჩივარი შემაქვს პოლიციელების წინააღმდეგ.“

25. დაკითხვის ოქმის ჩანაწერი გაეგზავნა ბობინის პროკურორს 1992 წლის 2 დეკემბერს, როგორც №B.92.016.5118/4 სამართალწარმოების ნაწილი.

26. 1992 წლის 7 დეკემბრის განაჩენით ბობინის სისხლის სამართლის სასამართლოს მეცამეტე განყოფილებამ განმცხადებელს შეუფარდა პატიმრობა თხუთმეტი წლით და სამუდამო გაძევება საფრანგეთის ტერიტორიიდან. რაც შეეხება საბაჟო ხელისუფლების მიერ აღძრულ სამოქალაქო სამართალწარმოებას, მას სხვა თანაბრადებულებთან ერთად ებრძანა ოცდაოთხი მილიონი ფრანგული ფრანკის ნაწილ-ნაწილ გადახდა. 1993 წლის 16 სექტემბრის განაჩენით პარიზის სააპელაციო სასამართლომ შეუმცირა პატიმრობის ვადა 13 წლამდე, ხოლო განაჩენის დანარჩენი ნაწილი უცვლელი დატოვა. 1994 წლის 27 ივნისს საკასაციო სასამართლომ არ დააკმაყოფილა განმცხადებლის საკასაციო საჩივარი.

27. პატიმრობაში ყოფნისას ბ-ნი სელმუნი გადიოდა რეგულარულ მკურნალობას *Hôtel-Dieu*-ს საავადმყოფოში.

ბ. საბამოქიებო სამართალწარმოება

28. 1993 წლის 1 თებერვალს განმცხადებელმა ბობინის *tribunal de grande instance*-ს უფროსი გამოძიებელი მოსამართლის სახელზე შეიტანა სისხლის სამართლის საჩივარი სისხლის სამართლის სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ განცხადებასთან ერთად. კერძოდ, იგი ჩიოდა: „ფიზიკური ძალადობით მიყენებული სხეულის დაზიანების გამო, რამაც იგი გამოუსადეგარი გახდა მუშაობისათვის რვა დღეზე მეტი ხნის განმავლობაში; ძალადობისა და ჭრილობის იარაღით (ბეისბოლის ხელჯოხით) მიყენების გამო; გარყვნილი ქმედებების გამო; ძალადობის გამო, რამაც გამოიწვია მუდმივი ინვალიდობა (ერთ თვალში მხედველობის დაკარგვა); გაუპატიურების გამო ორი თუ მეტი თანამონაწილის დახმარებითა და წაქეზებით; ყველა ეს დანაშაული ჩადენილი იქნა 1991 წლის 25-29 ნოემბერს პოლიციის ოფიცრების მიერ თავიანთი სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულებისას“.

29. 1993 წლის 22 თებერვალს №B.92.016.5118/4 სამართალწარმოებისას ბობინის პროკურორმა მოითხოვა, რომ დაწყებულიყო გამოძიება ბ-ნი სელმუნის მიერ შეტანალი

საჩივრის, აგრეთვე თანაბრადღებული ბ-ნი მადის ანალოგიური საჩივრის საფუძველზე. საჩივრები ეხებოდა უცნობი პირისა თუ პირთა მიერ ჩადენილ სამართალდარღვევებს დაუცველ ადამიანებზე განხორციელებული ძალადობისა და მათთვის იარაღის გამოყენებით ჭრილობების მიყენებისათვის, აგრეთვე გარყვნილი ქმედებებისათვის. განმცხადებლის მიერ 1993 წლის 1 თებერვალს შეტანილი საჩივარი რეგისტრაციაში 1993 წლის 15 მარტს გატარდა. ახალ სამართალწარმოებას სხვა ნომერი მიენიჭა – B.93.074.600/9.

30. 1993 წლის 27 აპრილს ქნმა მარიმ, ბობინის “tribunal de grande instance”-ს გამომძიებელმა მოსამართლემ, რომელსაც დაეწერა საქმე, ეროვნული პოლიციის ინსპექციის დირექტორს მისცა ოფიციალური მითითებები, მიეღო ყველა საჭირო ღონისძიება სიმართლის დადგენის მიზნით. მოხსენებების წარდგენის საბოლოო დღედ 1993 წლის 15 ივნისი განისაზღვრა.

31. 1993 წლის 9 ივნისს ექიმმა გარნიემ, ქ-ნი მარის თხოვნის საფუძველზე, ხელახლა გამოიკვლია ბ-ნი სელმუნი. თავის დასკვნაში, რომელიც მან 1993 წლის 21 ივნისს წარადგინა, შემდეგი მოსაზრებები ჩამოაყალიბა:

„როდესაც პირველად გამოვიკვლიე ბ-ნი სელმუნი, მან განაცხადა, რომ პოლიციაში პატიმრობისას დაუზიანდა ჯანმრთელობა. დღეს კი მითხრა, რომ მაშინ არ უხსენებია სექსუალური ძალადობა, რადგან სირცხვილის გრძობას განიცდიდა.

ანალოგიური ხერხის გამოკვლევამ არ გამოავლინა სხეულის დაზიანება, რაც დაადასტურებდა ან გააქარწყლებდა პაციენტის განცხადებებს, მით უმეტეს, თუ გავითვალისწინებთ სავარაუდო აქტებიდან დროის გასვლას.

სომატური დაზიანებები, რომლებიც აღნიშნულია წინა სამედიცინო ცნობაში, ექვემდებარება მკურნალობას შემდგომი გართულების გარეშე.

რაც შეეხება სავარაუდო გაუპატიურებას, რაიმე ფუნქციური შედეგების ან გარეგანი დაზიანების არაარსებობის გამო არ არის აუცილებელი მუშაობისათვის გამოუსადეგრობის საფუძველზე სელმუნის დროებითი გათავისუფლება [ITTP], როგორც პირდაპირი შედეგი სავარაუდო ქმედებებისა.

მუშაობისათვის სრული გამოუსადეგრობა

სხეულის დაზიანებები, რომლებიც მითითებულია პირველ სამედიცინო ცნობაში და აღენიშნებოდა ბ-ნი სელმუნის პირველი ექსპერტის დასკვნის მომზადების დროს, არის ტრავმული ხასიათის, მძიმე მანევრებლების გარეშე (არაერთი ჰემატომა და სილურჯე) და საჭიროა დროებითი გათავისუფლება მუშაობისათვის გამოუსადეგრობის საფუძველზე 5 დღის ვადით.

დასკვნა

ბ-ნი სელმუნი აცხადებს, რომ პოლიციაში პატიმრობისას მასზე განახორციელეს სექსუალური ძალადობა და სცემეს.

ტრავმული ხასიათის დაზიანებების გამო საჭიროა მისი დროებით გათავისუფლება მუშაობისათვის გამოუსადეგრობის საფუძველზე 5 დღით. პაციენტი აცხადებს, რომ მარცხენა

თვალში დაუზიანდა მხედველობა. საჭიროა მისი შემოწმება თვალის სპეციალისტის მიერ, რათა დადგინდეს მიზეზობრივი კავშირი სავარაუდო ქმედებებთან.

რაც შეეხება სექსუალურ ძალადობას, რაიმე გარეგანი დაზიანების ან ფუნქციური შედეგების არარსებობის გამო დროებითი გათავისუფლება მუშაობისათვის გამოუსადეგრობის საფუძველზე არ არის აუცილებელი.

32. 1993 წლის 15 ივნისის ბრძანებაში გამომძიებელმა მოსამართლემ მიიღო გადაწყვეტილება ერთსა და იმავე სამართალდარღვევებთან დაკავშირებული ორი საჩივრის ერთი ნომრით – B.92.016.5118/4 – გაერთიანების თაობაზე.

33. მან განმცხადებელი 1993 წლის 14 მაისს დაკითხა, 1993 წლის 9 ივნისს დანიშნა ექსპერტი და 1993 წლის 15 სექტემბერს მხარეებს გადასცა სამედიცინო ექსპერტის დასკვნა.

34. 1993 წლის 7 ივლისს განმცხადებელმა გამომძიებელ მოსამართლეს გაუგზავნა 1991 წლის 29 ნოემბრისა და 2 დეკემბრის სამედიცინო ცნობების ასლები, რომლებშიც კვლავ თავის საჩივრებზე მიუთითებდა.

35. 1993 წლის 3 სექტემბრის წერილში, რომელიც განმცხადებელმა გაუგზავნა პარიზის სააპელაციო სასამართლოს მეათე განყოფილების თავმჯდომარეს, რომელსაც უნდა განეხილა განმცხადებლის სააპელაციო საჩივარი საშიში ნარკოტიკული ნივთიერებების შესახებ კანონმდებლობის წინააღმდეგ სამართალდარღვევებისათვის მსჯავრდების წინააღმდეგ, განმცხადებელმა აღნიშნა, რომ იგი ბეისბოლის ხელჯონით გააუპატიურეს და დაამატა, რომ პოლიციელმა დააშარდა. განმცხადებელმა მიუთითა, რომ ზემოხსენებული წერილის გაგზავნამდე ბობინის სისხლის სამართლის სასამართლოს მეცამეტე განყოფილების თავმჯდომარესაც აცნობა იმ ცუდი მოპყრობის შესახებ, რასაც დაექვემდებარა პოლიციაში პატიმრობისას.

36. 1993 წლის 8 ოქტომბრის ოფიციალური ინსტრუქციით გამომძიებელმა მოსამართლემ გაიმეორა 1993 წლის 27 აპრილის მოთხოვნა, რამდენადაც არ იყო დაცული პოლიციის ინსპექციის მიერ მოხსენების წარდგენის ვადა – 1993 წლის 15 ივნისი. მან ასევე ბრძანა, ბ-ნი სელმუნის საქმის მასალები წამოეღოთ ფრენსისის ციხის საავადმყოფოდან, ფლერი-მეროვის ციხიდან და *Hôtel-Dieu*-ს საავადმყოფოდან.

37. გამომძიებელმა მოსამართლემ კვლავ დაკითხა სამოქალაქო მხარეები 1993 წლის 6 დეკემბერს, მას შემდეგ, რაც 1993 წლის 2 დეკემბერს მიიღო მტკიცებულება პოლიციის ინსპექციიდან. 1994 წლის 26 იანვარს ოფიციალურად იქნა დანიშნული ადვოკატი განმცხადებლის ინტერესების წარმოსადგენად სამართლებრივი დახმარების პროგრამის ფარგლებში. 1994 წლის 23 ივნისისა და 27 ოქტომბრის წერილებით აღნიშნულმა ადვოკატმა განმცხადებელს აცნობა, რომ პრობლემები შეექმნა მისი მონახულების ნებართვის მიღებასთან დაკავშირებით.

38. სამოქალაქო მხარეები დაიკითხნენ 1994 წლის 10 თებერვალს. ამავე დღეს იყო დანიშნული დამნაშავის იდენტიფიკაციის პროცედურა პოლიციის იმ ოფიცრების ამოსაცნობად, რომელთა წინააღმდეგაც იყო მიმართული ბ-ნი სელმუნის ბრალდებები. ბ-

ნმა სელმუნიმ ათიდან ოთხი პოლიციელი ამოიცირო. ესენი იყვნენ: ბ-ნი ჟან-ბერნარ ჰერვი, ბ-ნი კრისტოფ სტებლე, ბ-ნი ბრუნო გოტიე და ბ-ნი პატრის ჰურო.

39. სამოქალაქო მხარეთა მიერ ამოცნობილი პოლიციის ოფიცრებისთვის ბრალდების წაყენების მიზნით გამოძიებულმა მოსამართლემ 1994 წლის 1 მარტს საქმის მასალები პროკურორს გაუგზავნა.

40. ბობინის პროკურორმა საქმე პარიზის მთავარ პროკურორს, მან კი, თავის მხრივ, საკასაციო სასამართლოს გადასცა.

41. 1994 წლის 27 აპრილის განაჩენით, მართლმსაჯულების ჯეროვანი განხორციელების ინტერესებიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლომ საქმე ჩამოაცილა ბობინის გამოძიებულ მოსამართლეს და გადასცა ვერსალის *tribunal de grande instance*-ს მოსამართლეს. 1994 წლის 21 ივნისს ვერსალის *tribunal de grande instance*-ს პროკურორმა თავიდან დაიწყო შემდეგი სამართალდარღვევების გამოძიება (საქმე №V.94.172.0178/3):

„საჯარო მოხელეთა მიერ ფიზიკური ძალადობა, რამაც გამოიწვია მუშაობისათვის სრული გამოუსადეგრობა რვა დღეზე მეტი ხნით, და სექსუალური ძალადობა რამდენიმე თავდამსხმელისა თუ თანამონაწილის მიერ ნებისმიერი პირების წინააღმდეგ, რომელთა ვინაობა დადგენილი იქნება გამოძიების შედეგად.“

42. 1994 წლის 22 ივნისს საქმე დაეწერა ქ-ნ ფრანსუაზა კარლიე-პრიუენს, ვერსალის *tribunal de grande instance*-ს თავმჯდომარის მოადგილეს, რომელიც ხელმძღვანელობდა მთელ სისხლისსამართლებრივ გამოძიებას.

43. 1994 წლის 8 აგვისტოს გამოძიებულმა მოსამართლემ მოითხოვა, გამოეგზავნათ მისთვის ბ-ნი სელმუნის ორივე სამედიცინო დოკუმენტი ეროვნული პოლიციის ინსპექციის ბეჭდით. შტამპიანი დოკუმენტები მას 1995 წლის 12 აპრილს გაეგზავნა.

44. 1995 წლის 19 სექტემბერს ბ-ნმა სელმუნიმ *Hôtel-Dieu*-ს საავადმყოფოში გაიკეთა ოპერაცია მარცხენა თვალზე.

45. 1995 წლის 22 სექტემბრის ბრძანებით გამოძიებულმა მოსამართლემ მოიწვია თვალის სპეციალისტი, ექიმი ბიარი, ბ-ნი სელმუნის გამოსაკვლევად.

46. 1996 წლის 5 იანვარს სამედიცინო ექსპერტს მიეცა დამატებითი ვადა დასკვნის მოსამზადებლად. 1996 წლის 18 იანვარს წარმოდგენილ დასკვნაში ექიმმა ბიარმა შემდეგი მოსაზრებები ჩამოაყალიბა:

„1. ბ-ნი სელმუნის მხედველობა გაუუარესდა 1995 წლის სექტემბერში ოპერაციის გაკეთების შემდეგ. თუმცა არ შეიძლება დანამდვილებით იმის მტკიცება, რომ მხედველობის გაუარესება მოხდა 1991 წლის 25 ნოემბრიდან 1995 წლის სექტემბრამდე.“

2. ძალადობას, რის თაობაზეც ჩივის ბ-ნი სელმუნი, კერძოდ, დარტყმებს, სახის მარცხენა პერიორბიტალურ არეში შეექძლო გამოეწვია თვალის დაზიანება, მაგრამ მეტამორფოზის ან თუნდაც მხედველობის შემცირების სუბიქტური სიმპტომებისა და ეპირეტინალური მემბრანის დამოუკიდებელი პრობლემის გარდა, თვალზე, კერძოდ, წინა თვალბუდეზე, რაიმე ნაკვალევი აღმოჩენილი არ არის, არც ჰაიმორიტის რაიმე ნიშანი შეინიშნება თვალის ბადისებრ

გარსთან, რაც გამოწვეული იქნებოდა ხანგრძლივი დარტყმებით, რომ მათ შორის კავშირი დადგინდეს. გარდა ამისა, დეგენერაციის ნიშნები იქნა აღმოჩენილი ორგანულ მოშლილობასთან (ახლომხედველობა ორივე თვალზე) მიმართებაში.“

47. 1996 წლის 6 თებერვალს სამედიცინო დასკვნა გადაეცა ბ-ნ სელმუნის, რომელმაც კიდევ ერთხელ მისცა ჩვენება. იგი კვლავ ამტკიცებდა ბრალდებებს ოთხი პოლიციელის მიმართ, რომლებიც ამოიცივნო. 1996 წლის 7 მარტს მოსმენილი იქნა მეორე სამოქალაქო მხარის, ბ-ნ მადის, ჩვენება. მადიმ დაასახელა მეხუთე პოლიციელი – ბ-ნი ალექსის ლეკლერი.

48. 1996 წლის 2 მაისს წერილით გამოძიებელი მოსამართლე სთხოვდა სისხლისსამართლებრივი გამოძიების დეპარტამენტის (CID) დირექტორს იმ პოლიციელთა სახელებსა და მისამართებს, რომელთა წინააღმდეგაც იყო მიმართული საჩივარი. დირექტორმა პასუხი 1996 წლის 23 მაისს გაუგზავნა.

49. 1996 წლის 21 ოქტომბერს გამოძიებელმა მოსამართლემ ოფიციალურად შეატყობინა განმცხადებლის მიერ მითითებულ ხუთ პოლიციელს, რომ მათ მიმართ დაწყებული იქნა გამოძიება.

50. ხუთი პოლიციელი, რომელთა წინააღმდეგაც შეიტანეს საჩივრები ბ-ნმა სელმუნიმ და ბ-ნმა მადიმ, კერძოდ, ბ-ნი ჰერვი, ბ-ნი სტებლე, ბ-ნი გოტიე, ბ-ნი ლეკლერი და ბ-ნი ჰურო, დაიკითხნენ პირველივე გამოცხადების დროს 1997 წლის 10, 24 და 31 იანვარს, 28 თებერვალსა და 7 მარტს. მათ მიმართ დაწყებული იქნა გამოძიება საჯარო მოხელეთა მიერ ძალადობისათვის, რომელმაც გამოიწვია მუშაობისთვის სრული გამოუსადეგრობა რვა დღეზე მეტი ხნით. ბ-ნი ჰერვის, ბ-ნი სტებლეს, ბ-ნი გოტიესა და ბ-ნი ჰუროს მიმართ აგრეთვე დაიწყო გამოძიება რამდენიმე წამქეზებლისა თუ თანამონაწილის მიერ ჩადენილი სექსუალური ძალადობისათვის.

51. 1998 წლის 24 აპრილს, იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ პოლიციელები უარყოფდნენ ბრალდებებს და ამტკიცებდნენ, რომ ბ-ნი სელმუნის დაკავების დროს „ბრძოლას“ ჰქონდა ადგილი, გამოძიებელმა მოსამართლემ ექსპერტად დანიშნა ექიმი გარნიე, რომელსაც დაევადა ბ-ნი სელმუნის სამედიცინო დოკუმენტებისა და ცნობების შემოწმება და დასკვნის გაკეთება იმასთან დაკავშირებით, განაპირობა თუ არა აღმოჩენილი დაზიანებები ბრძოლამ მისი დაპატიმრების დროს, 1991 წლის 25 ნოემბერს, დაახლოებით საღამოს 8 საათსა და 30 წუთზე, ან ხომ არ ამყარებდა ისინი განმცხადებლის ბრალდებებს.

52. იმავე დღეს განცხადებელმა მოითხოვა მთელი რიგი საგამოძიებო ღონისძიებების ჩატარება, მათ შორის მოწმეებსა და სხვა სამედიცინო დასკვნებს შორის შემდეგი დაპირისპირება, რათა განსაზღვრულიყო მისთვის მიყენებული ზიანი, და მოსამართლის მიერ იმ შენობების შემოწმება, სადაც იგი იმყოფებოდა პოლიციაში პატიმრობისას. 1998 წლის 7 მაისს ბრძანებით გამოძიებელმა მოსამართლემ არ დააკმაყოფილა თხოვნები იმ საფუძველზე, რომ ზოგიერთი მათგანი ნაწილობრივ უკვე დაკმაყოფილებული იყო.

53. 1998 წლის 4 ივნისს მოეწყო დაპირისპირება განმცხადებელსა და ოთხ პოლიციელს შორის. ბ-ნმა სელმუნიმ აღწერა, თუ რა როლი ითამაშა თითოეულმა მათგანმა მისი პატიმრობაში ყოფნის დროს.

54. ექიმი გარნიეს დასკვნა 1998 წლის 3 ივლისს იქნა წარდგენილი. ექსპერტის აზრით,

„სამედიცინო დოკუმენტების განხილვა აჩვენებს, რომ ექიმებმა დაადგინეს პოლიციაში პატიმრობისას პაციენტის სხეულზე მიყენებული დაზიანებების მატება.

ზოგიერთი მათგანი ნამდვილად მიღებულია „ბრძოლის დროს“, როდესაც პაციენტი დაკავებული იქნა 1991 წლის 25 ნოემბერს, დაახლოებით საღამოს 8 საათსა და 30 წუთზე, როგორც ამას აღწერენ CID-ის შესაბამისი მოხელეები.

დაზიანებები, განსაკუთრებით ქვედა კიდურებსა და დუნდულებზე, რომლებიც არ იქნა აღმოჩენილი პირველი შემოწმებისას, სინამდვილეში მიღებულია პაციენტის დაკავების შემდეგ, რაც, შესაბამისად, პაციენტის არგუმენტაციას ამყარებს.

რაც შეეხება გაუპატიურებასთან დაკავშირებულ ქმედებებს, რასაც აღწერს პაციენტი, 1993 წლის 9 ივნისს, მომხდარი ფაქტიდან წელიწადნახევრის შემდეგ, ჩატარებული ტესტის უარყოფითი შედეგი არც უარყოფს და არც ადასტურებს, რომ ეს მტკიცება სინამდვილეს შეეფერება.“

55. 1998 წლის 25 აგვისტოს გამომძიებელმა მოსამართლემ ოფიციალურად შეატყობინა ბ-ნ სელმუნის გამოძიების დამთავრების შესახებ. საგამომძიებო მასალები პროკურატურას 1998 წლის 15 სექტემბერს გაეგზავნა.

56. 1998 წლის 19 ოქტომბერს პროკურორმა წერილობით განაცხადა, თუ რა სახით სურდა, რომ გამომძიებელ მოსამართლეს გაეგრძელებინა საქმის განხილვა. იგი ამტკიცებდა, *inter alia*:

„... პოლიციის ოფიცრების მიერ ფაქტების უარყოფა არ განხილულა იმაზე მეტად, ვიდრე მათი მითითება „ძალის გამოყენებაზე“, როდესაც ახორციელებდნენ დაკავებას, ან იძულებით წინააღმდეგობაზე დაკითხვის პროცესში.

აჰმედ სელმუნისა და აბდელმაჯიდ მაღის განცხადებებში რაიმე ცვლილებისა თუ შეუსაბამოების არარსებობა ამართლებს იმას, რომ ისინი მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული. გარდა ამისა, ისინი დასტურდება სამედიცინო დასკვნებით და, ამდენად, წარმოადგენს საკმარის მტკიცებულებას ხუთი პირის წინააღმდეგ, რაც განხილული უნდა იქნეს პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ...“

57. 1998 წლის 21 ოქტომბრის ბრძანებით გამომძიებელმა მოსამართლემ ხუთივე პოლიციელი ვერსალის სისხლის სამართლის სასამართლოს პროცესზე გამოიძახა. რაც შეეხება ბ-ნი სელმუნის ბრალდებებს, მოსამართლემ ხსენებულ სასამართლო პროცესზე ოთხი პოლიციელი გამოიძახა, რომელთაც ბრალი ედებოდათ ძალადობაში, რამაც გამოიწვია მუშაობისათვის სრული გამოუსადეგრობა რვა დღეზე მეტი ხნით, და ჯგუფურად, ძალისა და ძალადობის გამოყენებით ჩადენილ სექსუალურ ძალადობაში.

58. ვერსალის სისხლის სამართლის სასამართლოს მოსმენა გაიმართა 1999 წლის 5 თებერვალს. განმცხადებელმა შეიტანა განცხადება იმ საჩივრის გასამყარებლად, რომ სასამართლოს არ ჰქონდა საქმის განხილვის იურისდიქცია და რომ იგი უნდა გადასცემოდა ასიზის სასამართლოს. ბ-ნი სელმუნი ამტკიცებდა, რომ მის მიმართ განხორციელებული სექსუალური ძალადობა პრინციპში წარმოადგენდა გაუპატიურებას;

რომ იგი იყო მსხვერპლი საჯარო მოხელეების მხრიდან ძალადობისა, რამაც გამოიწვია მუდმივი შრომისუუნარობა, კერძოდ, მხედველობის დაქვეითება; და ბოლოს, მისივე მტკიცებით, ცუდად მოპყრობა, რომელსაც იგი დაექვემდებარა, კლასიფიცირებული უნდა ყოფილიყო წამებად დანაშაულის ჩადენამდე ან უშუალოდ დანაშაულის ჩადენის მომენტში. სასამართლომ ეს პრეტენზიები საქმის არსებით მხარესთან ერთად განიხილა. სასამართლო განხილვის დასრულებისას პროკურორმა მოითხოვა, რომ ბ-ნი ჰერვისათვის შეეფარდებინათ პატიმრობა ოთხი წლის ვადით, ხოლო ბ-ნი სტებლესათვის, ბ-ნი ჰუროსა და ბ-ნი გოტიესათვის – პატიმრობა სამი წლის ვადით. სისხლის სამართლის სასამართლომ განაჩენის გამოტანა 1999 წლის 25 მარტისათვის გადადო.

59. 1999 წლის 25 მარტის განაჩენში ვერსალის სისხლის სამართლის სასამართლომ არ დააკმაყოფილა ბ-ნი სელმუნის საჩივარი იურისდიქციასთან დაკავშირებით შემდეგი მოტივებით:

(ა) სექსუალური დანაშაულის გაუპატიურებად კლასიფიცირებასთან დაკავშირებით

სასამართლომ დაასკვნა, რომ არც სამედიცინო ცნობები და არც ესქპერტთა დასკვნები არ ამტკიცებს ბ-ნი სელმუნის ანალურ ხვრელში რაიმეს მოთავსებას. უფრო მეტიც, სელმუნიმ ვერ შეძლო პოლიციის იმ ოფიცრის ამოცნობა, რომელმაც, მისი მტკიცებით, გააუპატიურა. აქედან გამომდინარე, არ შეიძლება სამართალდარღვევა კლასიფიცირებული იქნეს გაუპატიურებად.“

(ბ) ძალადობის მუდმივი შრომისუუნარობის გამომწვევ ძალადობად კლასიფიცირებასთან დაკავშირებით

„... სასამართლო აღნიშნავს, რომ ექსპერტის, ექიმ ბიარდის, დასკვნა არ ადგენს მიზეზობრივ კავშირს ბ-ნი სელმუნის მხედველობის დაქვეითებასა და მის მიერ მიღებულ დარტყმებს შორის. აქედან გამომდინარე, არ შეიძლება ამ საკითხთან დაკავშირებული საჩივრის დაკმაყოფილება.“

(გ) ცუდად მოპყრობის დანაშაულის ჩადენამდე ან უშუალოდ დანაშაულის ჩადენის მომენტში წამებად კლასიფიცირებასთან დაკავშირებით

„გარდა იმ ფაქტისა, რომ ეს ქმედებები არ იყო ამგვარად კლასიფიცირებული ადრე მოქმედ სისხლის სამართლის კოდექსში, რომელიც გამოიყენებოდა იმ დროს, როდესაც ადგილი ჰქონდა საქმის ფაქტობრივ გარემოებებს, წინამდებარე საქმეში აჰმედ სელმუნის მიმართ განხორციელებული ძალადობის აქტები, რომლებიც, მისი მტკიცებით, კლასიფიცირებული უნდა იქნეს წამებად ან ბარბაროსობად, არ იყო განხორციელებული დანაშაულის ჩადენამდე ან უშუალოდ დანაშაულის ჩადენის მომენტში.“

ამდენად, სასამართლო თვლის, რომ არ შეიძლება ზემოხსენებული ქმედებების კლასიფიცირება დანაშაულად...“

60. იმის დასადგენად, იყვნენ თუ არა პოლიციის ოფიცრები დამნაშავენი, სისხლის სამართლის სასამართლომ აღნიშნა, რომ „ორი სრულიად ურთიერთსაწინააღმდეგო არგუმენტი იქნა წარმოდგენილი“, და გადაწყვიტა „პოლიციის ოფიცრების მიერ მიცემული მთელი რიგი განმარტებების“ „რიგრიგობით“ განხილვა. დაუშვა რა, რომ

„დადგინდა... რომ [განმცხადებლისათვის მიყენებული] დაზიანებები გამოწვეული იქნა პოლიციაში პატიმრობისას ან მანამდე თუ მის შემდეგ მოკლე ხნის განმავლობაში“, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სამოქალაქო მხარეების მცდელობა, დაკავების დროს წინააღმდეგობა გაეწიათ, არ არის საკმარისი, ახსნას არსებული დაზიანებები; რომ „შეუსაბამობა“, თუ ამას საერთოდ ჰქონდა ადგილი, სამოქალაქო მხარეთა განცხადებებს შორის არ იყო გადამწყვეტი და რომ ზოგადად „სამოქალაქო მხარეები ერთნაირად აღწერდნენ მოვლენებს“; რომ მყარი მტკიცებულების არსებობის შემთხვევაშიც კი „პოლიციის ნებისმიერმა ოფიცერმა კარგად იცის, რომ აღიარება სასურველია და ამავდროულად ბრალდებულისათვის რთულია მისი მოგვიანებით შეცვლა“; და რომ „სახეზე იყო არაერთი მტკიცებულება, რომელიც არ ადასტურებდა მტკიცებას, რომ სამოქალაქო მხარეებმა მოილაპარაკეს პოლიციის მოხელეთა წინააღმდეგ საჩივრების შეტანამდე“.

61. ვერსალის სისხლის სამართლის სასამართლომ დაადგინა, რომ „გამომძიების დროს მოპოვებულმა და სასამართლოსთვის წარმოდგენილმა მტკიცებულებებმა აჩვენა, რომ მოვლენები მართლაც მოხდა დაზარებულთა მიერ აღწერილი სახით“, და მსჯავრი დასდო პოლიციელებს იმ დანაშაულებისათვის, რომელთა ჩადენაშიც ედებოდათ ბრალი. სასამართლომ ვალდებულად ჩათვალა თავი, „გამოეყენებინა სისხლის სამართლის კანონმდებლობა იმ სახით, რომ ის მაგალითი ყოფილიყო სხვებისათვის“, ხოლო ბ-ნ ჰუროს, ბ-ნ გოტიესა და ბ-ნ სტებლეს შეუფარდა პატიმრობა სამი წლის ვადით. მეოთხე პოლიციელთან მიმართებაში სასამართლომ დაადგინა:

„... ბერნარ ჰერვი, უფროსი გამომძიებელი ინსპექტორი, პასუხისმგებელი იყო გამომძიების წარმოების მეთოდების გამოყენებაზე მისი კოტროლისა და დირექტივების ქვეშ. გარდა ამისა, იგი უშუალოდ მონაწილეობდა ძალადობაში, რამდენადაც თმებით ითრევედა სამოქალაქო მხარეებს. სამოქალაქო მხარეებმა ცალსახად ამოიცნეს მასში ოფიცერი, რომელსაც ამ ქმედების ჩადენაში სდებდნენ ბრალს.

აქედან გამომდინარე, სასამართლო აუცილებლად მიიჩნევს, მისი ქმედებების გამო უფრო მკაცრად გაასამართლოს ბერნარ ჰერვი და უფარდებს პატიმრობას ოთხი წლის ვადით.

რადგან ბერნარ ჰერვი კვლავ არის პასუხისმგებელი ოფიცერია, აუცილებელია, საჯარო პოლიტიკის გათვალისწინებით, სასჯელი დაუყოვნებლივ აღსრულდეს. სასამართლო გასცემს ბერნარ ჰერვის დაკავების ორდერს“.

62. ვერსალის სისხლის სამართლის სასამართლომ დაშვებულად გამოაცხადა ბ-ნი სელმუნის განცხადება სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის თაობაზე. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მას არ დაუკონკრეტებია თანხა მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისათვის და, შესაბამისად, შეინარჩუნა სამოქალაქო სამართლის სასამართლოსათვის მიმართვის უფლება.

63. პოლიციის ოფიცრებმა სააკელაციო საჩივარი შეიტანეს.

64. 1999 წლის 8 აპრილს ვერსალის სააკელაციო სასამართლომ არ დააკმაყოფილა ბ-ნი ჰერვის განცხადება გათავისუფლების თაობაზე შემდეგი მოტივებით:

„... სამართალდარღვევებმა თავიანთი განსაკუთრებით სერიოზული ხასიათის გამო, რამდენადაც ეხებოდა ბრალდებულის სტატუსს, როგორც პოლიციის უფროსი ოფიცრისა

[*officier de police judiciaire*], რომელიც პასუხისმგებელია რესპუბლიკის კანონების აღსრულებაზე, რომელსაც მსჯავრი დასდო პირველმა ინსტანციამ, სერიოზულად და ხანგრძლივად ხელყო საზოგადოებრივი წესრიგი...“

65. 1999 წლის 1 ივლისის განაჩენით, რომელიც მიღებული იქნა 1999 წლის 20-21 მაისის მოსმენის შემდეგ, რომლის შედეგადაც ბ-ნი ჰერვი გათავისუფლებული იქნა, ვერსალის სააპელაციო სასამართლომ გაამართლა პოლიციელები სექსუალური ძალადობის ბრალდების საქმეში არასაკმარისი მტკიცებულების გამო, მაგრამ დამნაშავეებად ცნო „პოლიციის ოფიცრების მიერ თავიანთი ვალდებულებების შესრულებისას და კანონიერი მიზნის გარეშე ძალადობისა და ჭრილობის მიყენებაში იარაღით ან მისი გამოყენების მუქარით, რამაც გამოიწვია მუშაობისთვის სრული გამოუსადეგრობა რვა დღეზე ნაკლები ხნით სელმუნის საქმეში, ხოლო რვა დღეზე მეტი ხნით მადის საქმეში.“ შესაბამისად, სასამართლომ ბ-ნ ჰერვის შეუფარდა პატიმრობა თვრამეტი თვით, რომელთაგან თხუთმეტი თვე გადავადდა, ბ-ნ გოტიესა და ბ-ნ სტებლეს – თხუთმეტი თვით გადავადებით, ხოლო ბ-ნ ჰუროს – თორმეტი თვით პატიმრობა გადავადებით. სააპელაციო სასამართლომ, *inter alia*, ჩამოაყალიბა შემდეგი მოტივები:

„ბრალის თაობაზე

ძალადობასთან დაკავშირებით

აბსოლუტური პირობებით პოლიციელის, *a fortiori* უფროსი ოფიცრის [*officier de police judiciaire*], სიტყვა უფრო სარწმუნოა, ვიდრე ნარკოტიკებით მოვაჭრისა. თუმცა ეს წინაპირობა, შესუსტებულია და დაუსაბუთებელიც კი არის, როდესაც სამართალდამრღვევის განცხადებებს ამყარებს გარეგანი მტკიცებულებები, როგორცაა სამედიცინო დასკვნები. საქმის გარემოებები უფრო საეჭვო ხდება, როდესაც პოლიციელთა განმარტებები მნიშვნელოვნად იცვლება სამართალწარმოების მსვლელობისას; და პრეზუმფცია პოლიციის სასარგებლოდ კარგავს ძალას, თუ ნაჩვენებია, რომ, როგორც წინამდებარე საქმეში, პოლიციის მოხსენებები სიმართლეს არ ასახავს.

სამედიცინო დასკვნებთან დაკავშირებით

სამოქალაქო მხარეთა მიერ წაყენებული ბრალდებები ეფუძნება სამედიცინო დასკვნებს. პირველ რიგში, რაც შეეხება სელმუნის საქმეს: ექპერტმა, პროფესორმა გარნიემ, 1998 წლის 5 მაისის დასკვნაში აღნიშნა, რომ ყველა ექიმმა, რომელმაც გამოიკვლია სელმუნი პოლიციაში პატიმრობისას, დაადგინა ტრავმული დაზიანებები მარცხენა მკლავზე, მარჯვენა თვალის არეში, სკალპსა და ხერხემაღზე. 1991 წლის 29 ნოემბერს შემდგომი დაზიანებები იქნა აღმოჩენილი ქვედა კიდურებზე. ექიმმა დასძინა, რომ 1991 წლის 7 დეკემბერს ჩატარებული გამოკვლევისას სელმუნის კვლავ ჰქონდა ადრინდელი დაზიანებები, ხოლო დუნდულებსა და მარჯვენა მუხლზე ახალი დაზიანებები შეინიშნებოდა.

სელმუნისათვის მიყენებულ დაზიანებათა რაოდენობა იზრდებოდა პოლიციაში პატიმრობის გაგრძელებასთან ერთად.

1991 წლის 29 ნოემბერს ექიმი ედერის მიერ აღმოჩენილი სილურჯე მარცხენა ქუთუთოზე, პატარა სწორხაზოვანი ჭრილობა მარცხენა წარბის გასწვრივ, მარცხენა და მარჯვენა ქვეორბიტალური ჰემატომა, ხოლო შემდგომში, 1991 წლის 2 დეკემბერს, ექიმი ნიკოს მიერ აღწერილი სილურჯე „თვალის ირგვლივ“ შეესაბამება სელმუნის მიერ ნახსენებ დარტყმებს.

სხვადასხვა ჰემატომა, აღმოჩენილი გულმკერდის არეში, ორივე ფერდსა და მუცელზე, შეესაბამება დარტყმებისა და ცემის ფაქტებს, რომლებზეც სელმუნი მიუთითებდა 1991 წლის 7 დეკემბრის განცხადებაში.

სკალპისა და თავის ტკივილი, რომლებზეც მიუთითებს ექიმმა აუსტინმა და ექიმმა ედერმა, ასევე ამყარებს სელმუნის განცხადებებს, რომ მას თმებით ითრევდნენ და თავში გამუდმებით ურტყამდნენ საგანს, რომელიც შეიძლება ბეისბოლის ხელჯოხის ყოფილიყო.

დუნდულებსა და თეძოებზე აღმოჩენილი ჰემატომა შეიძლება გამოწვეული ყოფილიყო მხოლოდ ბლაგვი საგნის დარტყმით. ამგვარადვე, ფეხებზე, მუხლებსა და ტერფებზე აღმოჩენილი ჰემატომები შეესაბამება დარტყმებს ან შეჯახებებს, რაზეც სელმუნი ჩიოდა.

ყოველივე ზემოხსენებულიდან გამომდინარეობს, რომ ობიექტური დაზიანებები, როგორც ეს მოხსენებულია თანმიმდევრულ გამოკვლევებში, შეესაბამება დარტყმებს, რომელთაც სელმუნი აღწერს.

რაც შეეხება მადის, სამედიცინო ცნობები და სამედიცინო-საექსპერტო დასკვნები მოწმობს იმ დარტყმების ნამდვილობასა და ინტენსიურობაზე, რასაც იგი დაექვემდებარა. აგრეთვე, ექსპერტის თქმით, დრო, რომელიც გავიდა ობიექტური დაზიანებების გაჩენასა და ზემოხსენებულ მოვლენებს შორის, აშკარად მიუთითებს მცირე ზომის განმეორებით დაზიანებებზე.

სკალპის დაზიანება აბსოლუტურად შეესაბამება მადის განმცხადებას იმის თაობაზე, რომ თავში არაეთვხის ურტყეს ბლაგვი საგანი.

მართკუთხედი ფორმის დიდი ჰემატომა მარჯვენა ბარძაყზე და იმავე ფორმის სამი ჰემატომა მარცხენა ბარძაყზე მკაფიოდ ასახავს იმ დარტყმებს, რომლებიც მიყენებულია ბლაგვი საგნით, როგორც ამას მომჩივანი აღწერს.

ბრალდებულების შეფასებებთან დაკავშირებით

ბრალდებულთა განმარტებები იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ გაჩნდა დაზიანებები, სრულებით მოკლებულია საფუძვლიანობას. გარდა ამისა, ამ და სხვა საკითხების თაობაზე მათი განმარტებები ერთმანეთისაგან განსხვავდება. მაგალითად, ბ-ნი ჟან-ბერნარ ჰერვი თავდაპირველად ამტკიცებდა, რომ მისი მოქმედება სელმუნის (D57) დაკავების დროს მხოლოდ დახმარების გაწევით შემოიფარგლებოდა, მაგრამ შემდგომში აღნიშნა, რომ დაკავების დროს იგი ქუჩაში კი არა, სასტუმროში იმყოფებოდა.

პოლიციის ოფიცრების მტკიცებით, მათ წინააღმდეგ მიმართული ბრალდებები არის ურთიერთშეთანხმებული, კარგად გააზრებული ღონისძიება. ამ საკითხთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს, რომ გამოძიებისა და სამართალწარმოების შვიდი წლის განმავლობაში არ ყოფილა მოპოვებული მტკიცებულება ამ მტკიცების დასასაბუთებლად. მოსარჩელეთა ინტერესები მნიშვნელოვნად განსხვავებულია. თანმიმდევრული აღწერები ყველა იმ არასათანადო მოპყრობისა, რომელზეც ისინი მიუთითებდნენ, არ წარმოაჩენს რაიმე მიმნებებლობას. აგრეთვე უნდა აღინიშნოს, რომ სელმუნის პრაქტიკულად არ ჰყოლია ადვოკატი ნარკოტიკებით ვაჭრობასთან დაკავშირებული სამართალწარმოებისას.

არ უნდა გამოგვრჩეს ის ფაქტიც, რომ მადისა და სელმუნის, რომლებიც იქამდე არასდროს ყოფილან აყვანილი პატიმრობაში, არ შეიძლება ჰქონოდათ სრულებით ყალბი ისტორიის შეთხზვის პრაქტიკა.

სასტუმროს სიახლოვეს სელმუნის დაკავების უბრალო ფაქტი, თუნდაც თუ დავუშვებთ, რომ დაკავებას თან ახლდა გარკვეული წინააღმდეგობის გაწევა, არ ხსნის მიყენებული დაზიანებების სიმძიმესა თუ მათ თანდათანობით გამოვლინებას, რაც დასტურდება საქმეში არსებული ფოტოებით, რომელთა ნახვის შემდეგაც პოლიციელებმა დაუყოვნებლივ არ წარადგინეს

ანაგრიში არც უშუალოდ საკუთარ თავზე და არც სელმუნზე რაიმე ისეთი საეჭვო ნიშნების არსებობის თაობაზე, რომლებიც საჭიროებდა დაწვრილებით სამედიცინო გამოკვლევას, რაც მათ ინტერესებში შედიოდა.

რაც შეეხება მადის, პოლიციელის მოხსენება, რომლის თანახმადაც იგი განზრახ ურტყამდა თავს კედელსა და კარადას, არ შეესაბამება სამედიცინო გამოკვლევების დასკვნებს.

ექსპერტმა აღნიშნა, რომ ამ სახის შემთხვევის დროს, როგორც წესი, მოვლენების განხორციელებას თან სდევს ერთმნიშვნელოვანი დაზიანებები და სისხლიანი ჭრილობებიც კი, რასაც ამ შემთხვევაში არ ჰქონია ადგილი.

ყველა ამ ფაქტიდან გამომდინარე სასამართლო დარწმუნდა, რომ საგარეულო წინააღმდეგობის გაწევა დაკავების დროს გამოგონილი იქნა ბრალდებულთა მიერ, რათა გაემართლებინათ პატიმრობაში მყოფი პირებისათვის მიყენებული ჰემატომების და დაზიანებების სერიოზული ხასიათი და ადგილმდებარეობა.

პოლიციის მოხსენებების სარწმუნო ხასიათი

SDPJ 93-ის პოლიციელებმა, კერძოდ, ჟან-ბერნარ ჰერვიმ, სასამართლოს წინაშე აღიარა, რომ რამდენიმე მოხსენება სელმუნისა და მადის შესახებ, რომლებიც იმყოფებოდნენ პატიმრობაში, შეიცავდა არაზუსტ განცხადებებს როგორც დროის, ისე იმ პირთა ვინაობის შესახებ, ვინც შეადგინა ეს დოკუმენტები, რასაც არ მისცემია რაიმე დასაბუთებული ლოგიკური ახსნა სასამართლოს წინაშე. მაგალითად, ჰურომ შეადგინა მოხსენება (D114) გონესში 26 ნოემბერს საღამოს 5.50-დან 6.55 საათამდე ჩხრეკასთან დაკავშირებით, ხოლო მეორე მოხსენება (D158) შეადგინა საღამოს 6 საათსა და 45 წუთზე – ანუ თითქმის იმავე დროს – დაკავების დროს მადის მიერ წინააღმდეგობის გაწევის თაობაზე, სასამართლოს კი განუცხადა, რომ იგი მადის დასაწყნარებლად ჩაერია.

გამომძიებლების მიერ შედგენილი დოკუმენტების სრული არასაიმედოობა განსაკუთრებით სერიოზული საკითხია, რამეთუ სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების მთელი სისტემა ფაქტობრივად ეფუძნება პოლიციის უფროსი ოფიცრებისა და მათი თანაშემწეების მოხსენებების [officiers et agents de police judiciaire] სარწმუნო ხასიათს.

ზემოხსენებულის შესაბამისად, სისასტიკე, რაშიც პოლიციის ოფიცრებს ედებათ ბრალი, სრულიად აშკარაა. საქმის განმხილველმა სასამართლომ მართებულად დაადგინა, რომ სამართალწარმოების დროს მათ სხვა არაფერი გაუკეთებიათ, თუ არა სიმართლის დამალვა საკუთარ ქმედებებთან დაკავშირებით.

...

სასჯელთან დაკავშირებით

სამართალდარღვევები, რომელთა ჩადენაშიც ედებათ ბრალი პოლიციის ოფიცრებს, განსაკუთრებით მძიმეა და გამორიცხავს მათზე 1995 წლის 3 აგვისტოს ამნისტიის დებულებების გავრცელებას. ეს სამართალდარღვევები მინეული უნდა იქნეს ისეთ შემთხვევებად, რომლებიც განსაკუთრებით არაადამიანურ მოპყრობას წარმოადგენს. რესპუბლიკის კანონების შესრულებაზე პასუხისმგებელი უფროსი ოფიცრების მიერ ჩადენილი ეს სამართალდარღვევები მკაცრად უნდა დაისაჯოს, ვინაიდან ამგვარი საქციელის გამართლება სრულიად დაუშვებელია, სამართალდამრღვევთა პიროვნული თვისებების, წაყენებული ბრალდების, კორუფციისა და საშიშროების ხარისხის მიუხედავად.

თუმცა სამართალდარღვევების სერიოზული ხასიათი არ შეიძლება შეედაროს იმას, რაც მოხდებოდა, თუ სექსუალური ძალადობა განხორციელდებოდა ბრალდებულების წინააღმდეგ. სამართალდარღვევები არც წინასწარ მოფიქრებული გეგმის შედეგია. თითოეული

ბრალდებულის მონაწილეობის, აგრეთვე ადრინდელი სისხლისსამართლებრივი ისტორიებისა და ადმინისტრაციული საქმის მასალების არარსებობის გათვალისწინებით, სასამართლო მიიჩნევს, რომ უნდა შემცირდეს განაჩენის დადგენილებით ნაწილში მითითებული სასჯელების ხანგრძლივობა და ბრალდებულთა ხელმძღვანელობის დისკრეციას უნდა გადაეცეს საკითხი, თუ რა დისციპლინარული შედეგები არის აუცილებელი წინამდებარე საქმეზე. პატიმრობასთან დაკავშირებული სასჯელები გადავადებული იქნება მხოლოდ ჰერვისთან მიმართებაში, რომლის პასუხისმგებლობის საკითხი უფრო მძიმედ დგას, რამეთუ სწორედ იგი წარმოადგენდა პასუხისმგებელ ოფიცერს.
...“

საქმის წარმოება კომისიაში

66. ბ-ნმა სელმუნიმ კომისიას 1992 წლის 28 დეკემბერს მიმართა. იგი ჩიოდა კონვენციის მე-3 მუხლისა და მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის დარღვევის თაობაზე.

67. კომისიამ განაცხადა (№25803/94) არსებით განხილვაზე დაშვებულად მიიჩნია 1996 წლის 25 ნოემბერს. 1997 წლის 11 დეკემბრის მოხსენებაში (კონვენციის ადრე მოქმედი მუხლი 31) ერთხმად დაადგინა, რომ ადგილი ჰქონდა მე-3 მუხლისა და მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის დარღვევას. კომისიის მოხსენების სრული ტექსტი თან ერთვის წინამდებარე განაჩენს დანართის სახით⁴.

საბოლოო არბუმენტაცია სასამართლოს წინაშე

68. მთავრობამ თავის მიმოხილვაში სთხოვა სასამართლოს, კონვენციის მე-3 მუხლთან დაკავშირებულ საჩივრთან მიმართებაში დაედგინა, რომ განმცხადებელმა არ ამოწურა შიდასახელმწიფოებრივი დაცვის საშუალებები, ან, ალტერნატიულად, სამართალდარღვევები, რომელთა ჩადენაში ედებოდათ ბრალი პოლიციის ოფიცრებს, არ მიეჩნია „წამებად“. მთავრობამ აღიარა, რომ სამართალწარმოება მეტისმეტად ხანგრძლივი იყო კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის თვალსაზრისით.

69. განმცხადებელმა სთხოვა სასამართლოს კონვენციის მე-3 მუხლისა და მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის დარღვევების დადგენა და სამართლიანი დაკმაყოფილების მინიჭება 41-ე მუხლის შესაბამისად.

სამართალი

I. კონვენციის მე-3 მუხლის საგარაუდო დარღვევა

70. განმცხადებელი ჩიოდა, რომ იმ მეთოდებმა, რომლებითაც მას ექცეოდნენ პოლიციაში პატიმრობისას, განაპირობა კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევა. ამ მუხლის თანახმად:

⁴ რეგისტრატურის შენიშვნა. პრაქტიკული მიზეზების გამო დანართი წარმოდგენილი იქნება მხოლოდ განაჩენის დაბეჭდილ ვერსიასთან ერთად (სასამართლოს რჩეულ განაჩენებსა და გადაწყვეტილებებზე ოფიციალურ მოხსენებებში), მაგრამ კომისიის მოხსენების ასლის მიღება შესაძლებელია რეგისტრატურიდან.

„არავინ შეიძლება დაექვემდებროს წამებას ან არაადამიანურ თუ დამამცირებელ მოპყრობას ან სასჯელს.“

ა. მთავრობის წინასწარი პრეტენზია

მთავრობის ძირითადი არგუმენტაციის თანახმად, რასაც კომისიის წინაშეც ამტკიცებდა, სასამართლოს არ შეეძლო მე-3 მუხლის საფუძველზე საჩივრის განხილვა იმის გამო, რომ განმცხადებელმა არ ამოწურა შიდასახელმწიფოებრივი დაცვის საშუალებები. მთავრობა ამტკიცებდა, რომ ბ-ნი სელმუნის განცხადება პოლიციის ოფიცერთა წინააღმდეგ სისხლის სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ იყო ზოგადი საშუალება, რომელიც საკმარისი იყო სავარაუდო მიყენებული ზიანის კომპენსაციისათვის. მისივე მტკიცებით, მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ის ფაქტი, რომ სამართალწარმოებამ კომისიის 1996 წლის 25 ნოემბრის დასკვნების შემდეგ განიცადა მთელი რიგი მნიშვნელოვანი ცვლილებებისა. მთავრობის თქმით, წინამდებარე საქმეში არ იყო სახეზე „განსაკუთრებული გარემოებები“, რომლებიც კონვენციის საფუძველზე შექმნილ ორგანოებს მისცემდა საშუალებას, განმცხადებლები გაეთავისუფლებინა შიდასახელმწიფოებრივი საშუალებების ამოწურვის ვალდებულებისაგან (იხ. საქმეზე *Akdivar and Others v. Turkey* 1996 წლის 16 სექტემბერს გამოტანილი განაჩენი, მოხსენებები განაჩენებსა და გადაწყვეტილებებზე 1996-IV). მთავრობის მტკიცებით, არ შეიძლებოდა მისთვის ბრალის წაყენება, რომ

„გამოავლინა სრული პასიურობა“, რადგან ბობინის პროკურატურის ინიციატივით ჩატარდა ადმინისტრაციული მოკვლევა, შემდეგ კი, 1993 წლის 22 თებერვალს, ხსენებულმა პროკურატურამ მოითხოვა გამოძიების დაწყება. მთავრობამ აგრეთვე აღნიშნა, რომ, მართალია, სამართალწარმოება არ ყოფილა ერთგვაროვანი, ვინაიდან განსაკუთრებული აქტიურობის პერიოდები იცვლებოდა უმოქმედობის პერიოდებით, პოლიციის ოფიცრები საბოლოოდ გადაეცნენ ვერსალის სისხლის სამართლის სასამართლოს. მთავრობამ მიუთითა, რომ პოლიციის ოფიცერთა მსჯავრდების შემთხვევაში განმცხადებელს, როგორც სამოქალაქო მხარეს, შეეძლო, მოეთხოვა კომპენსაცია მიყენებული ზიანისათვის. ამ თვალსაზრისით მისი განცხადება სისხლის სამართლის სამართალწარმოებაში ჩაბმის თაობაზე არ შეიძლება ჩაითვალოს „უეფექტოდ“ კონვენციის პრეცედენტული სამართლის მნიშვნელობით.

მთავრობა ამტკიცებს, რომ წინამდებარე საქმე განსხვავდება საქმისაგან *Mitap and Müftüoğlu v. Turkey*, რომელზეც მიუთითა კომისიამ გადაწყვეტილებაში დაშვებადობის შესახებ (განაცხადები №15530/89 და №15531/89, 1991 წლის 10 ოქტომბრის გადაწყვეტილება, გადაწყვეტილებები და მოხსენებები (DR) 72, გვ. 169) და საქმეებისაგან *Tomasi v. France* (განაცხადი №12850/87, 1990 წლის 13 მარტის გადაწყვეტილება, DR 64, გვ. 128) და *“Ringelsen v. Austria”* (1971 წლის 16 ივლისის განაჩენი, სერია A №13), რომლებშიც მიჩნეული იქნა, რომ შიდასახელმწიფოებრივი საშუალებების ბოლო ეტაპი განაცხადის შეტანის შემდეგ მალევე იქნა ამოწურული, მაგრამ კომისიას უნდა გადაეწყვიტა დაშვებადობის საკითხი. კომისიამ არა მარტო არ დაიცვა თავისი პრეცედენტული სამართალი, არამედ უფრო მეტიც, *Mitap and Müftüoğlu*-ის საქმე ეხებოდა სამართალწარმოების ხანგრძლივობას და არა მე-3 მუხლის სავარაუდო დარღვევას.

მთავრობა ამტკიცებდა, რომ მეტისმეტად ხანგრძლივმა დრომ, რაც დასჭირდა განმცხადებლის საჩივრის განხილვას, არ შეიძლება *ipso facto* მიგვიყვანოს იმის დადგენამდე, რომ დაცვის საშუალება არ იყო ეფექტიანი; რომ ჯეროვნად უნდა იქნეს გათვალისწინებული წინამდებარე საქმეში ის ფაქტი, რომ პოლიციის ოფიცრებმა პასუხი აგეს თავიანთი ქმედებებისათვის ეროვნული სისხლის სამართლის სასამართლოების წინაშე; და რომ, ამდენად, სასამართლოში განაცხადის შეტანა ნაადრევი იყო.

72. განმცხადებელმა უპასუხა, რომ შეასრულა შიდასახელმწიფოებრივი დაცვის საშუალებების ამოწურვის ვალდებულება. მისი თქმით, დაკითხვის დროს, 1992 წლის 1 დეკემბერს, მან ეროვნული პოლიციის ინსპექციის ოფიცერს აცნობა, რომ აპირებდა საჩივრის შეტანას. აგრეთვე დაამატა, რომ 1993 წლის 1 თებერვალს უფროსი გამომძიებელი მოსამართლის წინაშე შეიტანა სისხლის სამართლის საჩივარი იმის თაობაზე, რომ ბობინის *tribunal de grande instance*-ს პროკურატურამ არ აღძრა დევნა სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ განცხადებასთან ერთად. მისი საჩივარი და განცხადება რეგისტრაციაში 1993 წლის 15 მარტს გატარდა. ამის შემდეგ, განმცხადებლის მტკიცებით, მას აღარ ჰქონდა რაიმე საშუალება, რომ დაეჩქარებინა სამართალწარმოება. თავისი მტკიცებების გასამყარებლად სელმუნი მიუთითებდა საქმეზე *Aksoy v. Turkey* (1996 წლის 18 დეკემბრის განაჩენი, მოხსენებები 1996-VI), რომლის შესაბამისადაც „არ არის სავალდებულო იმ საშუალებების ამოწურვა, რომლებიც არაადეკვატური ან არაეფექტურია“, და ამტკიცებდა, რომ სწორედ ამგვარ შემთხვევას ჰქონდა ადგილი წინამდებარე საქმეში.

73. კომისიამ დაადგინა, რომ ბ-ნმა სელმუნმა შეასრულა კონვენციის 35-ე მუხლის მოთხოვნები. კომისიის თქმით, განმცხადებლის მტკიცებების სერიოზულობისა და ფაქტობრივი გარემოებებიდან გასული დროის ხანგრძლივობის გათვალისწინებით, ხელისუფლებას არ მიუღია ყველა პოზიტიური ღონისძიება გამომძიების დროული დასრულების მიზნით.

74. სასამართლო მიუთითებს, რომ 35-ე მუხლის მიზანია, მისცეს ხელშემკვრელ სახელმწიფოებს შესაძლებლობა, აღკვეთონ ან გამოასწორონ სავარაუდო დარღვევები კონვენციის ძალით დაფუძნებული ინსტიტუტების მიერ განხილვამდე (იხ., მაგალითად, საქმეზე *Hentrich v. France* 1994 წლის 22 სექტემბერს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №296-A, გვ. 18, პუნქტი 33, და საქმე *Remli v. France*, 1996 წლის 23 აპრილი, *მოხსენებები* 1996-II, გვ. 571, პუნქტი 33), შესაბამისად, ათავისუფლებს სახელმწიფოებს პასუხისმგებლობისგან საკუთარ ქმედებებზე, სანამ მათ აქვთ შესაძლებლობა, გამოასწორონ საქმე თავიანთი სამართლებრივი სისტემის მეშვეობით. ეს წესი ეფუძნება იმ ვალდებულებას, რომელიც ასახულია კონვენციის მე-13 მუხლში – რომელთანაც იგი მჭირდო კავშირშია – რომ არსებობს დაცვის ეფექტიანი ხელმისაწვდომი საშუალება სავარაუდო დარღვევასთან დაკავშირებით შიდასამართლებრივ სისტემაში. ამგვარად, ყოველივე ზემოთქმული იმ პრინციპის მნიშვნელოვანი ასპექტია, რომ კონვენციით დადგენილი დაცვის მექანიზმი არის სუბსიდიარული ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნულ სისტემებთან მიმართებაში (იხ. საქმეზე *Handyside v. the United Kingdom* 1976 წლის 7 დეკემბერს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №24, გვ. 22, პუნქტი 48, და *Akdivar and Others*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 1210, პუნქტი 65). ამგვარად, საჩივარი სასამართლოში შეტანამდე უნდა იქნეს წარდგენილი – არსებითად განსახილველად მაინც – სათანადო შიდასახელმწიფოებრივ ორგანოში, შიდა კანონმდებლობაში

დადგენილი ოფიციალური მოთხოვნებისა და ვადის შესაბამისად (იხ. საქმეზე *Cardot v. France* 1991 წლის 19 მარტს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №200, გვ. 18, პუნქტი 34).

75. თუმცა კონვენციის 35-ე მუხლი მოითხოვს დაცვის იმ საშუალებათა ამოწურვას, რომლებიც ეხება დარღვევებს და, ამავდროულად, ხელმისაწვდომი და საკმარისია. ამგვარ საშუალებათა არსებობა საკმარისად უნდა იყოს დამტკიცებული არა მარტო თეორიაში, არამედ პრაქტიკაშიც. ამ მოთხოვნათა შეუსრულებლობის შემთხვევაში დაცვის საშუალებები მოკლებულია აუცილებელ ხელმისაწვდომობასა და ეფექტიანობას; მოპასუხე სახელმწიფოს ევალება, დაადგინოს, რომ აღნიშნული სხვადასხვა პირობები დაკმაყოფილებულია (იხ. *inter alia*, შემდეგი განაჩენები: საქმეზე *Vernillo v. France*, 1991 წლის 20 თებერვალი, სერია A №198, გვ. 11-12, პუნქტი 27; ზემოხსენებული *Akdivar and Others*-ის საქმეზე, გვ. 1210, პუნქტი 66; და საქმეზე *Dalia v. France*, 1998 წლის 19 თებერვალი, მოხსენებები 1998-I, გვ. 87-88, პუნქტი 38). გარდა ამისა, „საერთაშორისო სამართლის ზოგადად აღიარებული პრინციპების“ შესაბამისად შეიძლება არსებობდეს სპეციალური პირობები, რომლებიც განმცხადებელს ათავისუფლებს შიდასახელმწიფოებრივი დაცვის საშუალებების ამოწურვისაგან თავისი შეხედულებისამებრ (იხ. საქმეზე *Van Oosterwijk v. Belgium* 1980 წლის 6 ნოემბერს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №40, გვ. 18-19, პუნქტები 36-40).

76. 35-ე მუხლი ითვალისწინებს მტკიცების ტვირთის განაწილებას. მთავრობას ეკისრება სასამართლოს წინაშე იმის მტკიცება, რომ არ იქნა ამოწურული ის ეფექტიანი ხელმისაწვდომი საშუალება, რომელიც არსებობდა როგორც თეორიაში, ისე პრაქტიკაში და რომელიც ითვალისწინებდა კომპენსაციას განმცხადებლის საჩივრებთან მიმართებაში და მიაჩნებდა წარმატების გონივრულ პერსპექტივებს. თუმცა იქნება რა ერთხელ დაკმაყოფილებული მტკიცების ტვირთი, ამის შემდეგ უკვე განმცხადებელს ეკისრება იმის მტკიცების ვალდებულება, რომ მთავრობის მიერ მითითებული საშუალება სინამდვილეში ამოწურული იქნა, ან გარკვეული მიზეზების გამო იყო არაადეკვატური და არაეფექტური საქმის კონკრეტული გარემოებებიდან გამომდინარე, ან რომ არსებობდა განსაკუთრებული გარემოებები, რომლებიც ათავისუფლებდა მას ამ მოთხოვნის შესრულებისაგან (იხ. ზემოხსენებული *Akdivar and Others*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 1211, პუნქტი 68). ერთი ასეთი მიზეზი შეიძლება იყოს ეროვნული ხელისუფლების სრული პასიურობა სახელმწიფო მოხელეთა მხრიდან არამართლზომიერი მოპყრობის ან ზიანის მიყენების სერიოზული მტკიცებების შემთხვევაში, მაგალითად, ის ფაქტი, რომ სახელმწიფოს არ დაუწყია გამოძიება ან არ შეუთავაზებია დახმარება. ამგვარ პირობებში, შეიძლება ითქვას, რომ მტკიცების ტვირთი კვლავ სახელმწიფოზე გადადის, რომელმაც უნდა ამტკიცოს, რომ რეაგირება მოახდინა გასაჩივრებული საკითხების მასშტაბსა და სერიოზულობასთან დაკავშირებით (*ibid.*).

77. სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ ამ წესის გამოყენებისას სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს კონტექსტს. შესაბამისად, აღიარებული იქნა, რომ 35-ე მუხლი უნდა გამოიყენებოდეს მოქნილობის გარკვეული ხარისხით და გადაჭარბებული ფორმალურობის გარეშე (იხ. ზემოხსენებული *Cardot*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 18, პუნქტი 34). სასამართლომ აღნიშნა, რომ შიდასახელმწიფოებრივი დაცვის საშუალებების ამოწურვა არც აბსოლუტურია და არც ავტომატურად ხდება მისი გამოყენება; იმის განხილვისას, დაცული იქნა თუ არა ეს მოთხოვნა, არსებითია, რომ

მხედველობაში იქნეს მიღებული ინდივიდუალური საქმის კონკრეტული გარემოებები (იხ. ზემოხსენებული *Van Oosterwijk*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 17-18, პუნქტი 35). ეს ნიშნავს იმას, *inter alia*, რომ სასამართლომ რეალისტური შეფასება უნდა მისცეს არა მარტო დაცვის ფორმალური საშუალებების არსებობას შესაბამისი ხელშემკვრელი სახელმწიფოს სამართლებრივ სისტემაში, არამედ საერთო სამართლებრივ და პოლიტიკურ კონტექსტსაც, რომელშიც ისინი მოქმედებს, ისევე როგორც განმცხადებლების პირად მდგომარეობას (იხ. ზემოხსენებული *Akdivar and Others*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 1211, პუნქტი 69).

78. სასამართლო მიუთითებს, რომ პოლიციაში პატიმრობიდან 1991 წლის 29 ნოემბერს განმცხადებლის გათავისუფლებისთანავე გამოძიებელმა მოსამართლემ, რომელიც იხილავდა მის წინააღმდეგ აღძრულ სამართალწარმოებას, მოითხოვა ექსპერტის სამედიცინო დასკვნა (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 16) და წინასწარი გამოძიების ჩატარება პროკურორის ხელმძღვანელობით (კერძოდ, იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 25). თუმცა სასამართლო აღნიშნავს, რომ წინასწარი გამოძიების მსვლელობის დროს განმცხადებელს არავითარი განაცხადი არ გაუკეთებია ხსენებული მოვლენებიდან სულ მცირე ერთი წლის შემდეგაც კი (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 24) და რომ სასამართლო გამოძიების დაწყების მოთხოვნა არ გაკეთებულა მანამდე, სანამ განმცხადებელი შეიტანდა სისხლისსამართლებრივ საჩივარს სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის თაობაზე 1993 წლის 1 თებერვალს (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტები 28-29).

სასამართლო აღნიშნავს, რომ საქმის გარემოებები ცხადყოფს სამართალწარმოების რამდენიმეჯერ გაჭიანურებას, რაც მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული. თითქმის ერთი წელი გავიდა 1991 წლის 7 დეკემბერს განმცხადებლის სამედიცინო შემოწმებიდან (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 18) განმცხადებლის დაკითხვამდე ეროვნული პოლიციის ინსპექციის მიერ (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 24); ამის შემდეგ კვლავ თითქმის ერთი წელი გავიდა სასამართლო გამოძიების დაწყებას (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 29) და პოლიციის ოფიცერთა იდენტიფიცირების პროცედურას (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 38) შორის; ორი წელი და დაახლოებით რვა თვე გავიდა პოლიციელთა იდენტიფიცირების დღიდან მათ მიმართ გამოძიების დაწყებამდე (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 50). სასამართლო აღნიშნავს, კომისიის მსგავსად, რომ ფაქტობრივი გარემოებებიდან ხუთი წლის შემდეგ არავინ ყოფილა ბრალდებული იმ ფაქტის მიუხედავად, რომ განმცხადებელმა ამოიცნო პოლიციის ოფიცრები, რომლებსაც ბრალი ედებოდათ. უფრო მეტიც, პოლიციის ოფიცრები საბოლოოდ არ გამოცხადებულან სისხლის სამართლის სასამართლოს წინაშე (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 58) იქამდე, სანამ ხუთი წელი არ გავიდა მათი იდენტიფიცირებიდან და შვიდი წელი – პოლიციაში განსახილველი პატიმრობიდან.

79. სასამართლოს აზრით, ყოველივე ზემოხსენებულიდან გამომდინარე, საკითხი იმას კი არ ეხება, ჩატარდა თუ არა მოკვლევა, რომელიც, როგორც საბოლოოდ დადგინდა, განხორციელდა, არამედ ჩატარდა თუ არა იგი გუგლმოდგინებით, ითვალისწინებდა თუ არა ხელისუფლება პასუხისმგებელი პირების იდენტიფიცირებასა და დასჯას და, შესაბამისად, იყო თუ არა მოკვლევა „ეფექტიანი“. ეს საკითხი განსაკუთრებული მნიშვნელობისაა, თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ, როდესაც ადამიანს აქვს დასაბუთებული საჩივარი მე-3 მუხლის (ან მე-2 მუხლის) დარღვევის თაობაზე, დაცვის ეფექტიანი საშუალების ცნება მოითხოვს სახელმწიფოს მხრიდან საგანგებო და

ეფექტიან გამოძიებას, რასაც მიყვავართ პასუხისმგებელი პირების იდენტიფიცირებასა და დასჯამდე (იხ., *inter alia*, შემდეგი განაჩენები: ზემოხსენებული *Aksouy*-ის საქმეზე, გვ. 2287, პუნქტი 98; საქმეზე *Assenov and Others v. Bulgaria*, 1998 წლის 28 ოქტომბერი, მოხსენებები 1998-VIII, გვ. 3290, პუნქტი 102; და *mutatis mutandis*, *Soering v. the United Kingdom*, 1989 წლის 7 ივლისი, სერია A №161, გვ. 34-35, პუნქტი 88). სასამართლო მიიჩნევს, რომ ბ-ნი სელმუნის მტკიცებები, რომლებიც – როგორც სამედიცინო ცნობებიდან ჩანს, ხელისუფლებისათვის ცნობილი იყო – გაუთანაბრდა დასაბუთებულ საჩივარს, იყო განსაკუთრებით სერიოზული როგორც სავარაუდო ფაქტებთან, ისე შესაბამისი პირების სტატუსთან მიმართებაში.

80. ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე სასამართლო, კომისიის მსგავსად, მიიჩნევს, რომ ხელისუფლებამ არ მიიღო პოზიტიური ზომები დაცვის იმ საშუალების უზრუნველსაყოფად, რომელიც, მთავრობის მითითებით, იყო ეფექტიანი.

81. შესაბამისად, დაცვის საშუალების, ანუ სისხლისსამართლებრივი საჩივრისა და სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ განცხადების ერთობლიობის (რასაც მთავრობა ეყრდნობოდა), „ეფექტიანობასა“ და „ადეკვატურობასთან“ დაკავშირებით მთავრობის განმარტებების სარწმუნოების ნაკლებობის გამო სასამართლო თვლის, რომ განმცხადებლისათვის ხელმისაწვდომი საშუალება წინამდებარე საქმეში არ იყო ჩვეულებრივი საშუალება, რომელიც საკმარისი იყო მისთვის ზიანის ანაზღაურების მისაცემად იმ სავარაუდო დარღვევებთან მიმართებაში, რომლებსაც იგი ამტკიცებდა. ხაზგასმით აღნიშნა რა, რომ გადაწყვეტილება შემოიფარგლება საქმის გარემოებებით და არ უნდა იყოს ინტერპრეტირებული როგორც ზოგადი განცხადება იმ შედეგით, რომ სისხლის სამართლის საჩივარი სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ განცხადებასთან ერთად არასოდეს არის საშუალება, რომელიც უნდა იქნეს გამოყენებული იმ შემთხვევაში, როდესაც ადგილი აქვს მტკიცებას პოლიციაში პატიმრობისას არასათანადო მოპყრობის თაობაზე, სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას, რომ არ შეიძლება გათვალისწინებული იქნეს მთავრობის არგუმენტი, რომ არ იქნა ამოწურული შიდასახელმწიფოებრივი დაცვის საშუალებები.

ბ. საჩივრის არსებობის მხარე

1. ფაქტების შეფასება სასამართლოს მიერ

82. განმცხადებელი ჩივის, რომ იგი დაექვემდებარა არასათანადო მოპყრობას სხვადასხვა ფორმით. ეს მოიცავდა მის არაერთგზის ცემას, დარტყმას, სხვადასხვა საგნით ჩარტყმას; მუხლებზე დაჩოქებას ახალგაზრდა ქალის წინ, რომელსაც პოლიციელი ეუბნება: „ნახე, შენ ახლა სიმღერას გაიგონებ“; პოლიციელის მიერ მისთვის პენისის დანახებას, შემდეგი სიტყვებით: „აჰა, მოწუწნე ეს“, ამის შემდეგ კი დაშარდვას; დამუქრებას სარჩილავი ლამპით, ნემსით და ა.შ. განმცხადებელი ასევე ჩივის, რომ იგი გაუპატიურებული იქნა პოლიციელების პატარა შავი ხელჯოხით, შემდეგი სიტყვებით: „თქვენ, არაბებს, მოგწონთ, როდესაც გხმარობენ“. განმცხადებელი ხაზს უსვამს, რომ მისი მტკიცებები არ შეცვლილა სამართალწარმოების მთელი მსვლელობის მანძილზე, რომ საექსპერტო-სამედიცინო დასკვნები და იმ ექიმებისაგან მოსმენილი მტკიცებულებები, რომლებმაც გასინჯეს იგი, ადგენდა მიზეზობრივ კავშირს იმ

მოვლენებთან, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა პოლიციაში მისი პატიმრობისას, და ამყარებდა მის მტიცებებს.

83. კომისიამ ჩათვალა, რომ სამედიცინო ცნობები და დასკვნები, შედგენილი სრულიად დამოუკიდებელი სამედიცინო პრაქტიკოსების მიერ, მიუთითებდა მრავალ დარტყმასა და მათ ინტენსიურობაზე.

84. ნიდერლანდების მთავრობა თავის მიმოხილვაში დაეთანხმა კომისიის მიერ ფაქტების ანალიზს.

85. ალტერნატიულად, საჩივრის არსებითი მხარესთან მიმართებაში საფრანგეთის მთავრობამ მიმოხილვაში აღნიშნა, რომ ჯერ კიდევ არ იყო გამოტანილი საბოლოო დადგენილება სავარაუდო სამართალდარღვევებთან დაკავშირებით, ხოლო პოლიციის ოფიცრები სარგებლობდნენ უდანაშაულობის პრეზუმფციით კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად.

86. სასამართლო მიუთითებს დადგენილ პრეცედენტულ სამართალზე, რომელიც ძალაში იყო 1998 წლის 1 ნოემბრამდე და რომლის შესაბამისადაც, კონვენციის თანახმად, ფაქტების დადგენა და დამოწმება ძირითადად კომისიის უფლებამოსილებას შეადგენდა (აღრე მოქმედი მუხლები 28 (1) და 31). აქედან გამომდინარე, მხოლოდ განსაკუთრებულ გარემოებებში ჰქონდა სასამართლოს ამის უფლებამოსილება. თუმცა სასამართლოსათვის კომისიის დასკვნებს სავალდებულო ხასიათი არ გააჩნია და თვითონ ახდენს ფაქტების შეფასებას მისთვის წარმოდგენილი მასალების საფუძველზე (იხ. *inter alia*, შემდეგი განაჩენები: საქმეზე *Cruz Varas and Others v. Sweden*, 1991 წლის 20 მარტი, სერია A №201, გვ. 29, პუნქტი 74; საქმეზე *McCann and Others v. the United Kingdom*, 1995 წლის 27 სექტემბერი, სერია A №324, გვ. 50, პუნქტი 168; და ზემოხსენებული *Aksoy*-ის საქმეზე, გვ. 2272, პუნქტი 38).

87. სასამართლო მიიჩნევს, რომ, როდესაც ადამიანს ათავსებენ პატიმრობაში ჯანმრთელ მგომარეობაში, მაგრამ მას აღენიშნება დაზიანებები გათავისუფლების დროს, სახელმწიფოს ეკისრება ვალდებულება, უზრუნველყოს სათანადო ახსნა-განმარტება, თუ საიდან განხდა ამგვარი დაზიანებები. ამის შეუსრულებლობის შემთხვევაში წამოიჭრება საკითხი კონვენციის მე-3 მუხლის შესაბამისად (იხ. საქმეზე *Tomasi v. France* 1992 წლის 27 აგვისტოს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №241-A, გვ. 40-41, პუნქტები 108-11; და საქმეზე *Ribitsch v. Austria* 1995 წლის 4 დეკემბერს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №336, გვ. 25-26, პუნქტი 34). იგი ასევე მიუთითებს, რომ განმცხადებელი სისხლის სამართლის საჩივარსა და განცხადებაში სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ აყალიბებდა ბრალდებებს პოლიციის ოფიცრების წინააღმდეგ (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 28). სასამართლოს აზრით, მათი ბრალის საკითხი არის მხოლოდ საფრანგეთის სასამართლოების, კერძოდ, სისხლის სამართლის სასამართლოების, იურისდიქცია. შიდასამართალწარმოების შედეგის მიუხედავად, პოლიციის ოფიცრების მსჯავრდება ან გამართლება არ ათავისუფლებს მოპასუხე სახელმწიფოს კონვენციით დაკისრებული ვალდებულებისაგან (იხ. ზემოხსენებული *Ribitsch*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი). შესაბამისად, სავალდებულოა სათანადო ახსნა-განმარტება იმასთან დაკავშირებით, თუ საიდან წარმოიშვა ბ-ნი სელმუნის დაზიანებები.

88. წინამდებარე საქმეში სასამართლო მიიჩნევს, რომ, ძირითადად, მიღებული უნდა იქნეს კომისიის მიერ დადგენილი ფაქტები, ვინაიდან მის მიერ განხილული მტკიცებულებების შეფასების საფუძველზე სასამართლო თვლის, რომ კომისია მართლზომიერად მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ განმცხადებლის მტკიცებულებები დამტკიცდა გონივრული ეჭვის გარეშე, რამეთუ ამგვარი მტკიცება შეიძლება გამომდინარეობდეს საკმარისად დასაბუთებული, აშკარა და თანმხვედრი დასკვნების თანაარსებობიდან (იხ. საქმეზე *Ireland v. the United Kingdom* 1978 წლის 18 იანვარს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №25, გვ. 64-65, პუნქტი 161, და საქმეზე *Aydın v. Turkey* 1997 წლის 25 სექტემბერს გამოტანილი განაჩენი, მოხსენებები 1997-VI, გვ. 1889, პუნქტი 73). რამდენიმე არსებული სამედიცინო ცნობა შეიცავს ზუსტსა და თანმხვედრ ინფორმაციას, ხოლო რაიმე სათანადო ახსნა-განმარტების, თუ საიდან წარმოიშვა დაზიანებები, არარსებობა ამართლებს კომისიის დასკვნას. თუმცა სასამართლოს მიერ განხორციელებული ანალიზი კომისიის მოსაზრებისაგან ორი მიზეზით განსხვავდება.

პირველ რიგში, სასამართლო, კომისიისაგან განსხვავებით, მიიჩნევს, რომ საჭიროა განმარტების გაკეთება ბ-ნი სელმუნის განცხადებებზე, რომლებიც არ მტკიცდება სამედიცინო დასკვნებით. ამ თვალსაზრისით სასამართლო აღნიშნავს, რომ მთავრობამ მიმოხილვაში, ყურადღებას ამახვილებდა რა განაცხადის დაშვებადობაზე, წარმოადგინა არგუმენტები ფაქტების სერიოზულობისა და იმ გზების აღტერნატიულად, როგორც უნდა მოხდეს მათი კლასიფიცირება კონვენციის მე-3 მუხლის შესაბამისად. ხსენებულ მიმოხილვაში მთავრობა სადავოდ ხდიდა სავარაუდო დაზიანებების სიმძიმეს ექიმ გარნიეს მეორე დასკვნის (იხ. წინამდებარე განაჩენი პუნქტი 31) და ოკულისტის, ექიმ ბიარდის, დასკვნის (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 46) კუთხით. ამგვარად, მიუხედავად ამ არგუმენტაციისა, რომელიც ამტკიცებს საწინააღმდეგოს, მთავრობას არც ერთხელ არ გაუპროტესტებია სხვა ფაქტები, რომლებსაც ამტკიცებს ბ-ნი სელმუნი. სასამართლო სუბსიდიარული მოსაზრების სახით აღნიშნავს, რომ ეს ფაქტები დადგენილად ჩათვალა როგორც სისხლის სამართლის სასამართლომ – გარდა გაუპატიურებისა და მხედველობის დაქვეითების მტკიცებისა (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტები 59-61), ისე ვერსალის სააპელაციო სასამართლომ, გარდა სექსუალური ძალადობისა (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 65).

89. შესაბამისად, სასამართლო ავითარებს აზრს, რომ წარდგენილი საჩივრის გათვალისწინებით ეს ფაქტები შეიძლება დადგენილად ჩაითვალოს.

90. თუმცა სასამართლო თვლის, რომ არ იქნა დამტკიცებული ბ-ნი სელმუნის გაუპატიურების ფაქტი, რადგან ამის ბრალდება მან საკმაოდ გვიან გააკეთა საიმისოდ, რომ სამედიცინო მტკიცებულებას შეძლებოდა მისი დამტკიცება ან უარყოფა (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 54). ამგვარადვე, სამედიცინო დასკვნის საფუძველზე არ დადგინდა მიზეზობრივი კავშირი განმცხადებლის მხედველობის სავარაუდო დაქვეითებასა და იმ მოვლენებს შორის, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა პოლიციაში პატიმრობისას (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 46).

2. გასაჩივრებული მოპყრობის სიმძიმე

91. განმცხადებელი ამტკიცებდა, რომ სისასტიკის ის ზღვარი, რომელიც აუცილებელია მე-3 მუხლის გამოყენებისათვის, სახეზე იყო წინამდებარე საქმეში. მისი თქმით, პოლიციის ოფიცრების მოტივი, როგორც მას აცნობეს, აღიარების მოპოვება იყო. ისინი

დრმად იყვნენ დარწმუნებულნი, რომ სწორედ ის იყო დამნაშავე, თუმცა დაკავების დროს არც თვითონ მისი და არც მისი ოთახის გაჩხრეკის შედეგად არ იქნა აღმოჩენილი რაიმე მტკიცებულება. განმცხადებელი ამტკიცებდა, რომ 49 წლის განმავლობაში იგი არც ერთხელ არ ყოფილა მსჯავრდებული ან თუნდაც დაკავებული და უარყოფდა ყოველგვარ მონაწილეობას ნარკოტიკებით ვაჭრობაში, რასაც იძიებდა პოლიცია. სელმუნი ამტკიცებდა, რომ პოლიცია განზრახ ეპყრობოდა არასათანადოდ გამუდმებული დაკითხვებით დღისით და, უფრო მეტიც, დამ-დამობით.

განმცხადებლის მტკიცებით, იგი დაექვემდებარა როგორც ფიზიკურ, ისე ფსიქოლოგიურ არასათანადო მოპყრობას. როგორც იგი აღნიშნავს, ყველასათვის კარგად იყო ცნობილი, რომ პოლიციაში ამგვარი პრაქტიკა არსებობდა, რაც მოითხოვდა მომზადებას, წვრთნასა და განზრახვას, ამავედროულად, მიზნად ისახავდა აღიარების ან ინფორმაციის მოპოვებას. იგი ამტკიცებდა, რომ საქმის ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე, მისთვის მიყენებული ტკივილის სისასტიკე და სიმკაცრე ამართლებდა ქმედებების კლასიფიცირებას წამებად კონვენციის მე-3 მუხლის მნიშვნელობით.

92. კომისიამ ჩათვალა, რომ განმცხადებელმა დარტყმების შედეგად მიიღო დაზიანებები, აგრეთვე განიცადა ფიზიკური და სულიერი ტკივილი. ბ-ნი სელმუნის აზრით, ეს მოპყრობა განზრახ იქნა განხორციელებული მის მიმართ აღიარებისა თუ ინფორმაციის მიღების მიზნით. კომისიის შეხედულებით, ამგვარი მოპყრობა, განხორციელებული სახელმწიფოს ერთი თუ მეტი მოხელის მიერ და დამტკიცებული სამედიცინო ცნობებით, იყო ისეთი სერიოზული და სასტიკი ხასიათის, რომ კლასიფიცირებული უნდა ყოფილიყო წამებად, სხვა სამართალდარღვევების, კერძოდ, გაუპატიურების, რომელზეც მიუთითებდა განმცხადებელი, შესახებ აზრის გამოთქმის აუცილებლობის გარეშე.

93. თავის მიმოხილვაში ნიდერლანდების მთავრობა დაეთანხმა კომისიის მიერ ფაქტების შეფასებას კონვენციის დებულებების კუთხით, აგრეთვე მის დასკვნას.

94. საფრანგეთის მთავრობამ ხაზი გაუსვა არსებულ წინააღმდეგობას, ერთი მხრივ, კომისიის დასკვნას, რომელიც მიუთითებდა დაზიანებების „სიმძიმეზე, რაც აღნიშნული იყო ექიმ გარნიეს 1991 წლის 7 დეკემბრის დასკვნაში, და, მეორე მხრივ, უშუალოდ ექიმ გარნიეს დასკვნას შორის, რომელშიც ნათქვამი იყო, რომ დაზიანებებს სერიოზული ხასიათი არ ჰქონდა. მთავრობა ასევე ამტკიცებდა, რომ ოკულისტის დასკვნის მიხედვით, სავარაუდო ფაქტებსა და მხედველობის დაქვეითებას შორის მიზეზობრივი კავშირი არ არსებობდა.

ნებისმიერ შემთხვევაში, მთავრობის მტკიცებით, როგორც სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის (იხ. ზემოხსენებული საქმე *Ireland v. the United Kingdom*, აგრეთვე *Tomasi*-სა და *Aydin*-ის საქმეებზე გამოტანილი განაჩენები) საქმის ფაქტობრივი გარემოებების კუთხით, არასათანადო მოპყრობა, რომელიც ჩაიდინეს პოლიციის ოფიცრებმა, არ უთანაბრდებოდა „წამებას“ კონვენციის მე-3 მუხლის მნიშვნელობით.

95. სასამართლო იმეორებს, რომ მე-3 მუხლი ითვალისწინებს დემოკრატიული საზოგადოების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ფუნდამენტურ ღირებულებას. თვით ყველაზე რთულ სიტუაციაშიც კი, როგორცაა ტერორიზმისა და ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა, კონვენცია აბსოლუტურად კრძალავს წამებას ან არაადამიანურ თუ დამამცირებელ მოპყრობას ან სასჯელს. განსხვავებით კონვენციისა და №1 და №4

ოქმების არსებითი დებულებებისგან, მე-3 მუხლი არ ითვალისწინებს რაიმე გამონაკლისს ან გადახვევის უფლებას, რაც დაშვებულია მე-15 მუხლის მე-2 პუნქტით, თუნდაც საზოგადოებრივი საგანგებო მდგომარეობის დროს, რაც ემუქრება ერის სიცოცხლეს (იხ. ზემოხსენებული შემდეგი განაჩენები: საქმეზე *Ireland v. the United Kingdom*, გვ. 65, პუნქტი 163; *Soering*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 34-35, პუნქტი 88; და საქმეზე *Chahal v. the United Kingdom*, 1996 წლის 15 ნოემბერი, *მოხსენებები* 1996-V, გვ. 1855, პუნქტი 79).

96. იმისათვის, რომ განისაზღვროს, უნდა იქნეს თუ არა არასათანადო მოპყრობის კონკრეტული ფორმა კვალიფიცირებული წამებად, სასამართლომ მხედველობაში უნდა მიიღოს განსხვავება, რასაც ითვალისწინებს მე-3 მუხლი, ამ ცნებასა და არაადამიანური და დამამცირებელი მოპყრობის ცნებას შორის. როგორც ევოპულმა სასამართლომ ადრე დაადგინა, არსებობდა იმის მიზანი, რომ კონვენციას ამ განსხვავების მეშვეობით სპეციალური ნიშანი მიენიჭებინა განზრახ არაადამიანური მოპყრობისათვის, რამაც ძალიან მძიმე და სასტიკი ტანჯვა გამოიწვია (იხ. ზემოხსენებულ საქმეზე *Ireland v. the United Kingdom* გამოტანილი განაჩენი, გვ. 66-67, პუნქტი 167).

97. წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის და სასჯელის წინააღმდეგ გაერო-ს კონვენცია, რომელიც ძალაში შევიდა 1987 წლის 26 ივნისს, ამგვარსავე განსხვავებას აკეთებს, რაც გამომდინარეობს 1-ლი და მე-16 მუხლებიდან:

მუხლი 1

„1. ამ კონვენციის მიზნებისათვის განსაზღვრება „წამება“ ნიშნავს ნებისმიერ მოქმედებას, რომლითაც რომელიმე პირს განზრახ აყენებენ ძლიერ ტკივილს ან ტანჯვას, ფიზიკურს თუ ფსიქოლოგიურს, რათა მისგან ან მესამე პირისაგან მიიღონ ცნობები ან აღიარება, დასაჯონ ქმედებისათვის, რომელიც მან ან მესამე პირმა ჩაიდინა ან რომლის ჩადენაშიც იგი ეჭვმიტანილია, აგრეთვე დააშინონ ან აიძულონ იგი ან მესამე პირი ან ნებისმიერი მიზეზით, რომელსაც საფუძვლად უდევს ნებისმიერი ხასიათის დისკრიმინაცია, როცა ასეთ ტკივილსა და ტანჯვას აყენებს სახელმწიფოს თანამდებობის პირი ან სხვა ოფიციალური პირი, ან ეს ხდება მათი წაქეზებით, ნებართვით და მდუმარე თანხმობით. ...“

მუხლი 16, პუნქტი 1

„1. ყოველი მონაწილე სახელმწიფო კისრულობს ვალდებულებას, თავის იურიუსდიქციაში შემაჯავალ ნებისმიერ ტერიტორიაზე თავიდან აიცილოს სასტიკი, არაადამიანური და ღირსების შემლახავი მოპყრობისა და დასჯის სხვა აქტები, რომლებსაც არ მოიცავს მუხლში აღნიშნული წამების განსაზღვრება, როცა ასეთ აქტებს ჩაიდან სახელმწიფო თანამდებობის პირი ან სხვა ოფიციალური პირი, ან ეს ხდება მათი წაქეზებით, თუ ნებართვით ან მდუმარე თანხმობით. სახელდობრ, ვალდებულებები, რომლებსაც შეიცავს მე-10, მე-11, მე-12 და მე-13 მუხლები, გამოიყენება, ოღონდ მათში ნახსენები განსაზღვრება „წამება“ უნდა შეიცვალოს განსაზღვრებით „სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის და დასჯის სხვა სახეობანი“.“

98. სასამართლო აღგენს, რომ ყველა დაზიანება, რომლებიც მითითებულია სხვადასხვა სამედიცინო ცნობებში (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტები 11-15 და 17-20) და განმცხადებლის განცხადებებში არასათანადო მოპყრობასთან დაკავშირებით, რომელსაც იგი დაექვემდებარა პოლიციაში პატიმრობისას (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტები 18 და 24) აღგენს ფიზიკური და – უდავოდ (მიუხედავად იმისა, რომ, სამწუხაროდ, არ

ყოფილა მიღებული ფსიქოლოგიური დასკვნა ბ-ნი სელმუნის შესახებ ზემოხსენებული მოვლენების შემდეგ) – სულიერი ტკივილისა თუ ტანჯვის არსებობას. მოვლენათა მიმდინარეობა აგრეთვე ცხადყოფს, რომ ტკივილი და ტანჯვა განმცხადებელს მიაღვა განზრახ, *inter alia*, დანაშაულის აღიარების მიზნით, რომლის ჩადენაშიც იყო ეჭვიმტანილი. და ბოლოს, სამედიცინო ცნობები, რომლებიც თან ერთვის საქმის მასალებს, აშკარად აჩვენებს, რომ ძალადობის მრავალი აქტი უშუალოდ განხორციელებული იყო პოლიციის ოფიცრების მიერ თავიანთი სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს.

99. გასაჩივრებულმა ქმედებებმა განმცხადებელში წარმოშვა შიშის, ტკივილისა და არასრულფასოვნების შეგრძნება, რასაც შეეძლო მისი დამცირება და შეურაცხყოფა და, შესაძლოა, მისი ფიზიკური და მორალური წინააღმდეგობის გატეხვა. ამგვარად, სასამართლო აღმოაჩენს ელემენტებს, რომლებიც საკმარისად სერიოზულია, რათა ამგვარი მოპყრობა ჩაითვალოს არაადამიანურ და დამამცირებელ მოპყრობად (იხ. ზემოხსენებულ საქმეზე *Ireland v. the United Kingdom* გამოტანილი განაჩენი, გვ. 66-67, პუნქტი 167; და *Tomasi*-ს საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 42, პუნქტი 115). სასამართლო იმეორებს, რომ ნებისმიერ შემთხვევაში თავისუფლებადკვეთილი პირის მიმართ ფიზიკური ძალის გამოყენება, რაც არ იყო მკაცრად აუცილებელი მისი საქციელიდან გამომდინარე, ამცირებს ადამიანურ ღირსებას და პრინციპში წარმოადგენს მე-3 მუხლით გათვალისწინებული უფლების დარღვევას (იხ. *Ribitsch*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 26, პუნქტი 38, და საქმეზე *Tekin v. Turkey* 1998 წლის 9 ივნისს გამოტანილი განაჩენი, *მოსხენებები* 1998-IV, გვ. 1517-18, გვ. 53).

100. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, წინამდებარე საქმეში უნდა დადგინდეს, შეიძლება თუ არა ბ-ნი სელმუნისათვის მიყენებული „ტკივილი ან ტანჯვა“ განსაზღვრული იყოს როგორც „სასტიკი“ გაერო-ს კონვენციის 1-ლი მუხლის მნიშვნელობით. სასამართლო მიიჩნევს, რომ ხსენებული „სისასტიკე“, მსგავსად „მინიმალური სისასტიკისა“, აუცილებელია მე-3 მუხლის გამოყენებისათვის საგნების შეფარდებითი ხასიათის გათვალისწინებით; ეს დამოკიდებულია საქმის ყველა გარემოებაზე, როგორცაა: მოპყრობის ხანგრძლივობა, მისი ფიზიკური და სულიერი შედეგები, ზოგიერთ შემთხვევაში დაზარალებულის სქესი, ასაკი, ჯანმრთელობის მდგომარეობა და ა.შ.

101. სასამართლომ ადრე განხილულ მთელ რიგ საქმეებში დაასკვნა, რომ ადგილი ჰქონდა მოპყრობას, რომელიც შეიძლებოდა მხოლოდ წამებად კვალიფიცირებულიყო (იხ. ზემოხსენებულ *Aksoy*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 2279, პუნქტი 64, და *Aydın*-ის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 1891-92, პუნქტები 83-84 და 86). თუმცა იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ კონვენცია „ცოცხალი დოკუმენტია, რომლის იტერპრეტაცია უნდა მოხდეს დღევანდელი გარემოებების კუთხით“ (იხ. *inter alia*, შემდეგი განაჩენები: საქმეზე *Tyrer v. the United Kingdom*, 1978 წლის 25 აპრილი, სერია A №26, გვ. 15-16, პუნქტი 31; *Soering*-ის საქმეზე, გვ. 40, პუნქტი 102; და საქმეზე *Loizidou v. Turkey*, 1995 წლის 23 მარტის განაჩენი, სერია A №310, გვ. 26-27, პუნქტი 71), სასამართლო მიიჩნევს, რომ გარკვეული ქმედებები, რომლებიც წარსულში კლასიფიცირებული იყო „არაადამიანურ და დამამცირებელ მოპყრობად“ „წამების“ საწინააღმდეგოდ, შეიძლება მომავალში სხვაგვარად იქნეს კლასიფიცირებული. სასამართლო იმ აზრს ავითარებს, რომ ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის სფეროში აუცილებელი მნიშვნელოვნად მაღალი სტანდარტის არსებობა შესაბამისად და გარდუვალად

მოითხოვს უფრო მეტ სიმტკიცეს დემოკრატიული საზოგადოების ფუნდამენტური ღირებულებების დარღვევათა შეფასებისას.

102. სასამართლო დარწმუნებულია იმაში, რომ ბ-ნ სელმუნის დარტყმების დიდი ოდენობა აქვს მიყენებული. როგორც არ უნდა იყოს ადამიანის ჯანმრთელობის მდგომარეობა, შეიძლება ჩაითვალოს, რომ დარტყმების ამგვარი ინტენსიურობა მნიშვნელოვან ტკივილს მიაყენებს მას. უფრო მეტიც, დარტყმა ავტომატურად არ ტოვებს კვალს სხეულზე. თუმცა, როგორც ეს გამომდინარეობს ექიმ გარნიეს 1991 წლის 7 დეკემბრის სამედიცინო დასკვნიდან (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტები 18-20), ძალადობის კვალი ბ-ნ სელმუნის თითქმის მთელ სხეულზე ჰქონდა.

103. სასამართლო აგრეთვე აღნიშნავს, რომ განმცხადებელს თმებით ითრევდნენ; არბენინებდნენ დერეფანში, ხოლო ორივე მხარეს განლაგებული პოლიციელები ფეხს უდებნენ; რომ იგი დააჩოქეს ახალგაზრდა ქალის წინ, რომელსაც ვილაცამ მიმართა შემდეგი სიტყვებით: „ნახე, შენ ახლა სიმდერას გაიგონებ“; რომ მას პოლიციელმა პენისი დაანახა, შემდეგი სიტყვებით: „აჰა, მოწუწუნე ეს“; ამის შემდეგ კი დააშარდა; რომ მას დაემუქრნენ სარჩილავი ლამპითა და ნემსით (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 24). გარდა ზემოხსენებული ქმედებების ძალადობრივი ხასიათისა, სასამართლო აღნიშნავს, რომ ისინი ნებისმიერი პირისათვის, მისი მდგომარეობის მიუხედავად, შემზარავი და დამამცირებელი იქნებოდა.

104. და ბოლოს, სასამართლო აღნიშნავს, რომ ზემოხსენებული მოვლენები არ შემოიფარგლებოდა პოლიციაში პატიმრობის მხოლოდ ერთი პერიოდით, რომლის განმავლობაში – ყოველგვარი გამართლების გარეშე – გადამეტებულმა დაძაბულობამ და ემოციებმა მიგვიყვანა გადაჭარბებამდე. აშკარად იქნა დადგენილი, რომ ბ-ნი სელმუნი დაექვემდებარა განმეორებით და ხანგრძლივ ძალადობას დაკითხვისას მრავალი დღის განმავლობაში (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტები 11-14).

105. მოცემული გარემოებებიდან გამომდინარე, სასამართლო მიიჩნევს, რომ განმცხადებლის პიროვნების წინააღმდეგ განხორციელებულმა ფიზიკურმა და ფსიქოლოგიურმა ძალადობამ, რაც განხილულია მთლიანობაში, მას „სასტიკი“ ტკივილი და ტანჯვა მიაყენა, რაც იყო განსაკუთრებულად სერიოზული და სასტიკი. ამგვარი ქმედება უნდა ჩაითვალოს წამებად კონვენციის მე-3 მუხლის მიზნებისათვის.

3. დასკვნა

106. ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ადგილი ჰქონდა მე-3 მუხლის დარღვევას.

II. კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის სავარაუდო დარღვევა

107. განმცხადებელი ამტკიცებს, რომ მის საჩივართან დაკავშირებული სამართალწარმოება პოლიციის ოფიცრების წინააღმდეგ არ ჩატარდა გონივრულ ვადაში, რასაც მოითხოვს კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტი, რომლის შესაბამისი ნაწილის თანახმად:

„1. სამოქალაქო უფლებათა და მოვალეობათა . . . განსაზღვრისას ყველას აქვს უფლება . . . სასამართლოს მიერ გონივრულ ვადაში . . . მოსმენაზე.“

ა. განსახილველი პერიოდი

108. განმცხადებლის მტკიცებით, განსახილველი პერიოდი დაიწყო 1991 წლის 29 ნომბერს, მაშინ, როდესაც იგი წარდგენილი იქნა გამომძიებელი მოსამართლის წინაშე პოლიციაში პატიმრობის შემდეგ, ან, უკიდურეს შემთხვევაში, 1991 წლის 11 დეკემბრიდან, როდესაც ბობინის გამომძიებელმა მოსამართლემ სამედიცინო ექსპერტის დასკვნის პროკურატურისათვის გადაცემა ბრძანა. განმცხადებელი ამტკიცებდა, რომ, რამდენადაც გამომძიებელმა მოსამართლემ გამოიჩინა ექსპერტის დანიშვნის ინიციატივა, მას შეეძლო კანონიერად იმ დასკვნის გამოტანა, რომ საქმეს განიხილავდა სასამართლო ხელისუფლება. უფრო მეტიც, ამგვარ ვალდებულებაზე აშკარად მიუთითებს გაერო-ს წამების წინააღმდეგ კონვენციის მე-12 მუხლი, რომლის თანახმადაც, ყოველ მონაწილე სახელმწიფოს მოეთხოვება, უზრუნველყოს, რომ მისმა კომპეტენტურმა ორგანოებმა სწრაფად წარმართონ გამოძიება, როცა საკმარისი საფუძველია ეჭვისათვის, რომ გამოყენებული იყო წამება. განმცხადებელი აგრეთვე ჩიოდა, რომ მისი 1992 წლის 1 დეკემბრის საჩივარი იყო აშკარა და ერთმნიშვნელოვანი. ბ-ნი სელმუნი ამტკიცებდა, რომ მისი საჩივრისა და სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ განცხადების რეგისტრაციაში გატარების თარიღი არ შეიძლება მიჩნეული იქნეს სამართალწარმოების დაწყების დღედ.

109. თავის მხრივ, მთავრობა მიუთითებს, რომ სამართალწარმოება დაიწყო 1993 წლის 15 მარტს, როდესაც სისხლის სამართლის საჩივარი და განცხადება სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ შეტანილი იქნა გამომძიებელი მოსამართლის წინაშე.

110. კომისიამ ჩათვალა, რომ სამართალწარმოება არ დაწყებულა 1993 წლის 15 მარტამდე, როდესაც რეგისტრაციაში გატარდა განმცხადებლის საჩივარი.

111. სასამართლო მიიჩნევს, რომ განსახილველი პერიოდი სამართალწარმოებასთან მიმართებაში, მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტით გათვალისწინებული „გონივრული ვადის“ მოთხოვნის შესაბამისად, დაიწყო მაშინ, როდესაც განმცხადებელმა აშკარად შეიტანა საჩივარი, დაკითხული იქნა რა ეროვნული პოლიციის ინსპექციის ოფიცრის მიერ – 1992 წლის 1 დეკემბერს (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 24). სასამართლო აღნიშნავს, რომ სისხლის სამართლის საჩივრის ეს მარტივი ფორმა არის დაცვის საშუალება, რომელსაც ითვალისწინებს საფანგეთის კანონმდებლობა, და რომ პროკურორმა იცოდა განმცხადებლის საჩივრის შესახებ ჯერ კიდევ 1992 წლის 2 დეკემბერს, როდესაც მას დაკითხვის ჩანაწერი გადაეცა (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 25). ითვალისწინებს რა სავარაუდო ქმედებების ხასიათსა და განსაკუთრებულ სერიოზულობას, სასამართლო არ თვლის, რომ განსახილველი პერიოდი უნდა დაიწყოს 1993 წლის 1 თებერვლიდან, როდესაც განმცხადებელმა შეიტანა სისხლის სამართლის საჩივარი და განცხადება სამართალწარმოებაში სამოქალაქო მხარედ ჩართვის შესახებ (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 28; ზემოხსენებული *Tomasi*-ს საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 20 და 43, პუნქტები 46 და 124 შესაბამისად) ან, *a fortiori*, იმ დღეს, როდესაც საჩივარი და განცხადება გატარდა რეგისტრაციაში.

ბ. სამართალწარმოების ხანგრძლივობის ბონიფიკაცია

112. სამართალწარმოების ხანგრძლივობის გონივრულობა უნდა შეფასდეს საქმის კონკრეტული გარემოებების გათვალისწინებით, მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალში ჩამოყალიბებული კრიტერიუმები, კერძოდ: საქმის სირთულე, განმცხადებლისა და შესაბამისი ხელისუფლების ორგანოების საქციელი (იხ. *inter alia*, ზემოხსენებული *Vernillo*-ს საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 12-13, პუნქტი 30; და საქმეზე *Acquaviva v. France* 1995 წლის 21 ნოემბერს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №333-A, გვ. 15-16, პუნქტი 53).

1. სასამართლოსთვის წარდგენილი არგუმენტაცია

113. განმცხადებელი ამტკიცებდა, რომ სამართალწარმოების ხანგრძლივობა თავისთავად არ აიხსნება საქმის სირთულით ან მისი საქციელით. რაც შეეხება სასამართლო ხელისუფლების ქმედებას, განმცხადებელი ერთმანეთისაგან განასხვავებს ორ პერიოდს. 1991 წლის 29 ნოემბრიდან 1994 წლის 27 აპრილამდე ხელისუფლების საქციელი შედარებით ქმედითი იქნებოდა, თუ დიდხანს არ დაელოდებოდა ეროვნული პოლიციის ინსპექციის ოფიცრის დაკითხვას და მოითხოვდა საქმის ახალი სასამართლოსათვის გადაცემას. მეორე პერიოდი 1994 წლის 27 აპრილიდან დღემდე გრძელდება. ამ დროის განმავლობაში სასამართლო ხელისუფლებამ ვერ შეძლო ეჩვენებინა რაიმე გულმოდგინება სამართალწარმოების მსვლელობისას, მიუხედავად ფაქტების სერიოზული ხასიათისა.

114. მთავრობამ აღნიშნა, რომ საქმე თავისთავად არ იყო განსაკუთრებული სირთულის სამართლებრივი თვალსაზრისით, მაგრამ ფაქტების ძალიან სერიოზული ხასიათი და ბრალდებული პირების სტატუსი ამართლებდა სამართალწარმოების სპეციალური გზით წარმართვას, რამაც მისი გახანგრძლივება განაპირობა. წინამდებარე საქმეში აუცილებლად იქნა მიჩნეული ბრძანების მიღება საქმის სხვა სასამართლოსათვის გადაცემის თაობაზე „მართლმსაჯულების ჯეროვანი განხორციელებისათვის“ (იხ. საქმეზე *Boddaert v. Belgium* 1992 წლის 12 ოქტომბერს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №235-D). რაც შეეხება თვითონ განმცხადებლის საქციელს, მთავრობა ეთანხმება კომისიას, რომ მის საქციელს არ გამოუწვევია სამართალწარმოების გახანგრძლივება.

სასამართლო ხელისუფლების საქციელის თვალსაზრისით მთავრობა ამტკიცებდა, რომ გამოძიება განხორციელდა ყოველგვარი შეფერხების გარეშე 1994 წლის 1 მარტამდე, როდესაც ბობინის გამოძიებელმა მოსამართლემ საქმე გაუგზავნა პროკურატურას. იმ დროს, როდესაც საქმე განიხილებოდა სხვადასხვა სასამართლოში, ხელისუფლება აგრეთვე გულმოდგინედ იქცეოდა. 1994 წლის 22 ივნისის შემდეგ, როდესაც დაინიშნა ვერსალის *tribunal de grande instance*-ს გამოძიებელი მოსამართლე, მთავრობამ აღიარა, რომ საქმის განხილვაში ადგილი ჰქონდა შეფერხებებს, რაც, მისი თქმით, არ იყო განპირობებული მხოლოდ გამოძიებელი მოსამართლის მიზეზით.

მთავრობას არ გაუპროტესტებია ის ფაქტი, რომ სამართალწარმოების მთელი ხანგრძლივობა იყო გადაჭარბებული, რამდენადაც ბრალდებულის სერიოზულობა უდავოდ მოითხოვდა განსაკუთრებულ გულმოდგინებას გამოძიების მიმდინარეობის დროს.

115. კომისიამ ჩათვალა, რომ საქმე არ იყო განსაკუთრებული სირთულის, მიუხედავად ფაქტების უკიდურესად სერიოზული ხასიათისა და საბოლოოდ ბრალდებული პირების

სტატუსისა, კერძოდ: პოლიციის ოფიცრებს ბრალი ედებათ სამართალდარღვევების ჩადენაში თავიანთი სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულების დროს. რაც შეეხება სასამართლო ხელისუფლების საქციელს, კომისიამ აგრეთვე მიიჩნია, რომ საქმე სხვადასხვაგვარად ხორციელდებოდა განსახილველი პერიოდის განმავლობაში. ერთი მხრივ, იგი სათანადო გულმოდგინებით წარიმართა 1994 წლის 22 ივნისამდე, როდესაც დაინიშნა ვერსალის *tribunal de grande instance*-ს გამომძიებელი მოსამართლე, ხოლო, მეორე მხრივ, არსებობდა მეორე პერიოდიც, რომელიც ემთხვევა ვერსალის გამომძიებელი მოსამართლის მიერ გამოძიების წარმოებას, რომლის დროსაც ხელისუფლებამ არ მიიღო ყველა პოზიტიური ღონისძიება და არ გამოავლინა აუცილებელი გულმოდგინება, ბრალდებების სერიოზული ხასიათისა და ზემოხსენებული მოვლენებიდან გასული დროის გათვალისწინებით.

2. სასამართლოს მიერ განხორციელებული შეფასება

(ა) საქმის სირთულე და განმცხადებლის ქმედება

116. სასამართლო ეთანხმება განმცხადებელს ამ საკითხთან დაკავშირებით. ამგვარად, არც საქმის სირთულე და არც განმცხადებლის საქციელი არ ამართლებს სამართალწარმოების ხანგრძლივობას.

(ბ) სასამართლო ხელისუფლების ქმედება

117. სასამართლო აღნიშნავს, რომ სამართალწარმოება, რომელიც კვლავ მიმდინარეობს, რამდენადაც შესაძლებელია სააპელაციო საჩივრის შეტანა, უკვე გრძელდება ექვს წელსა და შვიდ თვეზე მეტი ხნის განმავლობაში. სასამართლო, როგორც უკვე აღნიშნა ამ საკითხთან დაკავშირებით, იმეორებს, რომ, როდესაც პირს აქვს დასაბუთებული საჩივარი მე-3 მუხლის დარღვევის თაობაზე, სამართლებრივი დაცვის ეფექტიანი საშუალება მოითხოვს სახელმწიფოს მხრიდან საგანგებო და ქმედით გამოძიებას, რომელსაც მიუყვართ პასუხისმგებელი პირების იდენტიფიცირებასა და დასჯამდე (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 79).

მიუხედავად მთავრობის აღიარებისა, რომ, სავარაუდო ფაქტების სერიოზულობიდან გამომდინარე, მთელი სამართალწარმოება იყო გადაჭარბებული (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 114), სასამართლო მიიჩნევს, რომ მისმა დასკვნებმა საჩივრის დაშვებადობასთან დაკავშირებით მე-3 მუხლის შესაბამისად, კერძოდ, დასკვნამ, რომ რამდენიმე შეფერხება განპირობებული იყო სასამართლო ხელისუფლების მიერ (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 78), მიგვიყვანა იმ დასკვნამდე, რომ საჩივარი არის დასაბუთებული.

(გ) დასკვნა

118. ხელთ არსებული ყველა მტიცებულების მხედველობაში მიღებით სასამართლო ადგენს, რომ მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტით გათვალისწინებული „გონივრული ვადა“ გადაჭარბებული იყო.

აქედან გამომდინარე, ადგილი ჰქონდა კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის დარღვევას სამართალწარმოების მთელ ხანგრძლივობასთან მიმართებაში.

III. კონვენციის 41-ე მუხლის გამოყენება

119. კონვენციის 41-ე მუხლი ითვალისწინებს:

„თუ სასამართლო დაადგენს, რომ დაირღვა კონვენცია და მისი ოქმები და თუ შესაბამისი მაღალი ხელშემკვრელი მხარის შიდასახელმწიფოებრივი სამართალი იძლევა ზიანის მხოლოდ ნაწილობრივი ანაზღაურების შესაძლებლობას, სასამართლო, საჭიროების შემთხვევაში, ანიჭებს დაზარალებულ მხარეს სამართლიან დაკმაყოფილებას.“

ა. ზიანი

120. განმცხადებელი ითხოვს 750,000 ფრანგულ ფრანკს მიყენებული პირადი ზიანისათვის. ეს თანხა მოიცავს ზოგად კომპენსაციას იმ დაზიანებების გამო, რომლებიც გამოიწვია მის მიმართ განხორციელებულმა ძალადობამ პოლიციაში პატიმრობისას, და სპეციალურ კომპენსაციას მხედველობის დაქვეითების გამო, რამდენადაც მისი მხედველობა ჯერ კიდევ არ არის სტაბილიზებული. ბ-ნი სელმუნი მოითხოვს 1,500,000 ფრანგულ ფრანკს არამატერიალური ზიანისათვის, რაც განაპირობა მოპყრობამ, რომელსაც იგი დაექვემდებარა პოლიციაში პატიმრობისას, სამართალწარმოების ხანგრძლივობამ და სასჯელის ნიდერლანდებში მოხდის შეუძლებლობამ.

121. საფრანგეთის მთავრობა ამტკიცებდა, რომ, რამდენადაც არ არსებობდა რაიმე განსხვავება მე-3 და მე-6 მუხლების დარღვევის შედეგად მიყენებული ზიანსა და იმ ფაქტს შორის, რომ სამართალწარმოება კვლავ მიმდინარეობდა შიდა სასამართლოებში, 41-ე მუხლის გამოყენების საკითხი არ იყო მზად გადაწყვეტილების მისაღებად.

122. კომისიის დელეგატმა არ გამოთქვა რაიმე მოსაზრება.

123. პირველ რიგში, სასამართლო იმეორებს თავის დასკვნას, რომ განმცხადებელს არ დაუმტკიცებია, რომ იგი იქნა გაუპატიურებული, და არც მიზეზობრივი კავშირი დადგინდა ძალადობასა და მხედველობის დაქვეითებას შორის (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 90). მიუხედავად ამისა, ასკვნის, რომ, მხედველობაში მიიღო რა, *inter alia*, მუშაობისათვის გამოუსადეგრობის საფუძველზე დროებითი გათავისუფლება ხუთი დღით (იხ. წინამდებარე განაჩენის პუნქტი 31) და, ნაწილობრივ, მისი ტკივილი და ტანჯვა, განმცხადებელმა განიცადა პირადი ზიანი არამატერიალურ ზიანთან ერთად. შესაბამისად, გაითვალისწინა რა კონვენციის დარღვევების სერიოზული ხასიათი, რომელთა მსხვერპლი გახდა ბ-ნი სელმუნი, სასამართლო მიიჩნევს, რომ მან განიცადა პირადი და არამატერიალური ზიანი, რისთვისაც განაჩენში მითითებული დასკვნები არ ითვალისწინებს საკმარის კომპენსაციას. სასამართლო თვლის, რომ, წინა დასკვნების გათვალისწინებით, საკითხი 41-ე მუხლის გამოყენების თაობაზე მზად არის და, სამართლიან საფუძველზე შეფასებით, რასაც მოითხოვს ხსენებული მუხლი, ანიჭებს მას 500,000 ფრანგულ ფრანკს.

ბ. თხოვნა ნიდერლანდებისთვის ბალანსის თაობაზე

124. განმცხადებელმა მოითხოვა სასჯელის დარჩენილი ნაწილის მოსახდელად ნიდერლანდებისთვის გადაცემა.

125. ნიდერლანდების მთავრობა, საქმის გარემოებების გათვალისწინებით, მხარს უჭერს განმცხადებლის თხოვნას, აღნიშნავს რა, რომ ორივე სახელმწიფო არის მსჯავრდებულთა გადაცემის შესახებ 1993 წლის 21 მაისის კონვენციის მხარე.

126. სასამართლო კვლავ აღნიშნავს, რომ 41-ე მუხლი არ აძლევს იურისდიქციას, მიიღოს ბრძანება ხელშემკერელი სახელმწიფოს წინააღმდეგ (მაგალითად, იხ. *mutatis mutandis*, საქმეზე *Saïdi v. France* 1993 წლის 20 სექტემბერს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №261-C, გვ. 57, პუნქტი 47; და ზემოხსენებული *Remli*-ს საქმეზე გამოტანილი განაჩენი, გვ. 575, გვ. 54).

ბ. ბაწეული ხარჯები

127. განმცხადებელი ქვითრებზე დაყრდნობით მოითხოვს 203,814 ფრანგულ ფრანკს ხარჯებთან და წარმომადგენლობისათვის გაწეულ დანახარჯებთან მიმართებაში. მან თანხა შემდეგი სახით გაანაწილა: 90,450 ფრანგული ფრანკი ვერსალის სასამართლოების, ხოლო 113,364 ფრანგული ფრანკი – კონვენციის ინსტიტუტების წინაშე სამართალწარმოებისათვის, ამას გამოკლებული ის თანხები, რაც კომისიამ და სასამართლომ მიანიჭეს სამართლებრივი დახმარების სახით.

128. მთავრობის მტკიცებით, საკითხი 41-ე მუხლის გამოყენებასთან დაკავშირებით არ არის მზად გადაწყვეტილების მისაღებად.

129. კომისიის დელეგატს არ გამოუთქვამს რაიმე მოსაზრება.

130. სასამართლო გონივრულად მიიჩნევს განმცხადებლის მოთხოვნას ხარჯებისა და დანახარჯების თვალსაზრისით კომისიისა და სასამართლოს წინაშე, კერძოდ, 113,364 ფრანგულ ფრანკს. სასამართლო მთლიანად ანიჭებს მას აღნიშნულ თანხას, გამოკლებული თანხა, რაც განმცხადებელმა მიიღო სამართლებრივი დახმარების სახით ევროპის საბჭოსაგან, რაც სარჩელში ჯერ არ ყოფილა გათვალისწინებული.

დ. საურაპო

131. სასამართლოსათვის ხელმისაწვდომი ინფორმაციის შესაბამისად, კანონმდებლობით დადგენილი საპროცენტო განაკვეთი საფრანგეთში წინამდებარე განაჩენის გამოტანის დღისათვის არის 3.47% ყოველწლიურად.

ე. თხოვნა დეკლარაციის თაობაზე, რომ შესაბამისი თანხა ბათავისუფლდეს ბაღასახალისაბან

132. განმცხადებელმა მიუთითა, რომ მას საბაჟო ჯარიმის სახით თორმეტი მილიონი ფრანგული ფრანკის გადახდა ებრძანა ერთობლივად და ცალ-ცალკე მათ წინააღმდეგ მიმართულ სამართალწარმოებაში სხვა მსჯავრდებულ პირებთან ერთად. შესაბამისად, განმცხადებელმა სთხოვა სასამართლოს, განაჩენში დაეკონკრეტებინა, რომ 41-ე მუხლის საფუძველზე მინიჭებული თანხა გათავისუფლებული უნდა ყოფილიყო გადასახადისაგან.

133. სასამართლო თვლის, რომ 41-ე მუხლის თანახმად მინიჭებული კომპენსაცია სასამართლოს განაჩენის ძალით უნდა გათავისუფლდეს გადასახადისაგან. შეუსაბამო იქნებოდა განმცხადებლისათვის კომპენსაციის მინიჭება, *inter alia*, არასათანადო მოპყრობისათვის, რომელიც წარმოადგენს კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევას, აგრეთვე ხარჯებისა და გაწეული დანახარჯების უზრუნველსაყოფად, თუ სახელმწიფო თვითონ წარმოადგენდა როგორც დებიტორს, ისე კრედიტორს ამ თანხის მიმართ. თუმცა ხსენებული თანხები ერთმანეთისაგან განსხვავდებოდა, სასამართლო მიიჩნევს, რომ არამატერიალური ზიანის ანაზღაურების მიზანი და 41-ე მუხლის სისტემა გარდუვალად იქნება ხელყოფილი, თუ ასეთი სიტუაცია იქნება დამტკიცებული. თუმცა სასამართლოს არა აქვს იურისდიქცია, დაეთანხმოს ამგვარ თხოვნას (იხ., *inter alia*, საქმეზე *Philis v. Greece* 1991 წლის 27 აგვისტოს გამოტანილი განაჩენი, სერია A №209, გვ. 27, პუნქტი 79, და საქმეზე *Alenet de Ribemont v. France* 1996 წლის 7 აგვისტოს გამოტანილი განაჩენი, *მოსხენებები* 1996-III, გვ. 910, პუნქტები 18-19). ამდენად, ეს საკითხი უნდა გადაეცეს საფრანგეთის ხელისუფლების დისკრეციას.

ზემოხსენებულიდან გამომდინარე, სასამართლო ერთხმად

1. არ აკმაყოფილებს მთავრობის წინასწარ პრეტენზიას, რომ შიდასახელმწიფოებრივი დაცვის საშუალებები არ იყო ამოწურული;
2. ადგენს, რომ ადგილი ჰქონდა კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევას;
3. ადგენს, რომ ადგილი ჰქონდა კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის დარღვევას;
4. ადგენს, რომ მოპასუხე სახელმწიფომ განმცხადებელს სამი თვის განმავლობაში უნდა გადაუხადოს 500,000 (ხუთასი ათასი) ფრანგული ფრანკი პირადი ზიანისა და არამატერიალური ზიანისათვის, აგრეთვე 113,364 (ას ცამეტი ათას სამას სამოცდაოთხი) ფრანგული ფრანკი ხარჯებისათვის. სამი თვის ამოწურვის შემდეგ თანხის სრულად გადახდამდე ამ თანხას დაერიცხება წლიური მარტივი პროცენტი 3.47%;
5. არ აკმაყოფილებს განმცხადებლის პრეტენზიის დარჩენილ ნაწილს სამართლიან დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებით.

შესრულებულია ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, ადამიანის უფლებათა სახლში, სტრასბურგში, 1999 წლის 28 ივლისს.

ლუციუს ვილდჰაბერი,
პრეზიდენტი

მოდ დე ბოერ-ბუკიკიო,
რეგისტრატორის მოადგილე